

ทวิอัตลักษณ์: การต่อสู้และการปรับตัวของชาวไทใหญ่พลัดถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่¹

Double Identity : The fighting and adaptation of Tai diaspora in Chiang Mai

ปานแพร เชาว์ประยูร¹
Pamprae Chaoprayoon

บทคัดย่อ

ด้วยความกดดันทางการเมือง เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวไทใหญ่อาศัยในรัฐฉาน ประเทศพม่า อพยพย้ายถิ่นออกมาจากถิ่นฐานเข้ามาในเชียงใหม่ รัฐไทยได้สร้างและนิยามอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ว่าเป็นพม่า เป็นคนต่างด้าว เป็นกลุ่มคนที่สร้างปัญหาให้กับรัฐไทย โดยที่อัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ชาวไทใหญ่ไม่อาจยอมรับจึงได้สร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ “ความเป็นไทใหญ่” ขึ้นมา วัดป่าเป้าและวัดกุเต้าจึงเป็นพื้นที่ทางสังคมในการสร้างและผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์โดยผ่านการใช้ภาษาไทใหญ่ ธงชาติ บทเพลงไต ประเพณี และพิธีกรรม ตลอดจนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การแสดงอัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นความพยายามในการแสดงความเป็นตัวตนของชาวไทใหญ่และความพยายามในการสร้างความหมายเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ชาวไทใหญ่ได้ตระหนักในคุณค่าของชีวิตของตน ในขณะที่เดียวกันชาวไทใหญ่เองก็ได้มีการปรับตัวเข้ากับสังคมไทย และการแสดงออกซึ่ง “ความเป็นไทย” เพื่อให้รัฐไทยได้รับรู้ว่าชาวไทใหญ่ไม่ได้เป็นศัตรูกับไทย มีความรักและจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และเพื่อความปลอดภัยในชีวิต จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีทวิอัตลักษณ์ คือเป็นทั้งไทยและไทใหญ่ เพียงแต่ว่าชาวไทใหญ่จะหยิบใช้อัตลักษณ์ไหนเมื่อไหร่และเพื่ออะไร โดยที่อัตลักษณ์ที่ชาวไทใหญ่ได้แสดงออกมานั้นสามารถเลื่อนไหลไปตามสภาพความเป็นอยู่และการรับรู้ของตนเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

คำสำคัญ : 1. ทวิอัตลักษณ์. 2. ไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่.

Abstract

The reasons why Shan moved to Chiang Mai in Thailand are politics, economic and everyday life pressures. Thai construct and define the identities of the Shan as being the Burmese, they are the aliens, and a group of people who cause the problems for the Thai government, but the Shan do not accept these identities. Therefore they reconstructed their identity in order to make Thai people perceive

¹ ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนเรื่อง “บทบาทของพุทธศาสนาต่อกระบวนการผลิตซ้ำอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” สาขาวิชาภูมิภาควิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2550. ผู้เขียนขอขอบคุณโครงการ “มหาบัณฑิต สกว. ด้านสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์” ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์

² นักศึกษาปริญญาโทชั้นปริญญาโท สาขาบริหารศาสตร์ (การบริหารอุตสาหกรรมบริการ) วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

that the Shan has an excellent culture and tradition. The Shan are of Buddhist faith, and have long time history that relates to Thais. The Shan used Ku-tao temple and Pa-pao temple as a social space reconstruct the identities of Shan Tai language, the Shan flag, Shan traditions and rituals, as well as Shan history. These identities proclaimed the Shan identity and tried to construct the meaning in a cultural way for the Shan to realize the value of themselves. At the same time the Shan adjusted themselves into Thai society and expressed Thai identities to Thai to show that they are not an enemy of Thai. The Shan love and respect the Thai state and Thai monarchy, for saving their lives. So the Shan is the euthenics that has a double identities which is “Thai” or “Shan” depending on when and what they use the identity for. The identity that they choose to show can be displaced in different situations; livelihood and perception, when they live in Thailand.

Keywords: 1. Double identity. 2. Tai in Chiang Mai Province, Thailand.

บทนำ

หลังจากผ่านประสบการณ์อันเจ็บปวดในสหภาพพม่า ชาวไทใหญ่พลัดถิ่นในประเทศไทยต้องต่อสู้และปรับตัวในบริบทสังคมไทย เพื่อที่จะอยู่รอดอย่างราบรื่น ปลอดภัย ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การต่อสู้และการปรับตัวนี้เกิดขึ้นในหลายรูปแบบ บทความชิ้นนี้เลือกวิเคราะห์เฉพาะการต่อสู้และการปรับตัวที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้า ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นถึงการสร้างและการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่

เหตุที่เลือกศึกษาชาวไทยใหญ่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ก็เนื่องจากมีชาวไทยใหญ่อยู่มากอยู่เป็นจำนวนมาก และเหตุที่เลือกศึกษาวัดป่าเป้าและวัดกุเต้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ก็เนื่องจากชาวไทยใหญ่ได้เลือกวัดทั้งสองนี้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ที่สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างและการผลิตซ้ำอัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ได้เป็นอย่างดี

บทความเรื่องนี้จึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของชาวไทยใหญ่ในการแสดง “ทวิอัตลักษณ์” ของตนเองในการต่อสู้และการปรับตัวของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัยโดยไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย

1. สถานการณ์ในรัฐฉานที่ถูกคามชาวไทยใหญ่

สหภาพพม่าในปัจจุบัน มีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่ประมาณ 8 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากเป็นอันดับสองรองจากชาติพันธุ์พม่า ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ทำให้ความขัดแย้งและการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับชาวไทยใหญ่ในรัฐฉานในหลายทศวรรษที่ผ่านมามีความรุนแรง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น

สถานการณ์ที่ถูกคามชาวไทยใหญ่ต้องหลบหนีและย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทยนั้นสามารถแบ่งได้ออกเป็นหลายปัจจัยสำคัญได้แก่

● ปัจจัยทางการเมืองและความขัดแย้งภายในประเทศ

ปัญหาทางการเมืองและความขัดแย้งภายในระหว่างรัฐบาลทหารพม่าและชนกลุ่มน้อยในพม่านั้นมีมาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2495 กองทัพรัฐบาลกลางสหภาพพม่ายกมาถึงรัฐฉานเพื่อปราบปรามกองพล 93 และกบฏคะฉิ่น ปรากฏว่าทั้งกองพล 93 และกองทหารสหภาพพม่าได้บีบบังคับให้ราษฎรทำงานให้แก่ตน เช่น เป็นพลทหาร ขุดสนามเพลาะ สร้างค่าย จัดหาเสบียงอาหาร ประณินบัตรรับใช้ส่วนตัวในฐานะกำลัง และเป็นลูกหาบขนถ่ายอาวุธและเสบียงอาหาร นอกจากนี้ราษฎรยังถูกบังคับให้ละทิ้งหรือเผาหมู่บ้านของตนเอง และย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในพื้นที่ซึ่งกองทัพกำหนด และทหารพม่ายังพยายามแต่งงานกับหญิงชาติพันธุ์ไทใหญ่เพื่อรับรางวัลจากรัฐบาลพม่าด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา ได้จัดตั้งกองกำลังชาวไทยใหญ่ในรัฐฉานเพื่อต่อต้านกองกำลังทหารรัฐบาลสหภาพพม่าหลายกลุ่ม ทำให้พื้นที่การสู้รบแผ่ขยายไปทั่วรัฐฉาน รัฐบาลสหภาพพม่าทำการปราบปรามรุนแรง และมอบอำนาจให้กองทหารปกครองดูแลพื้นที่และตัดสินใจคดีความ รวมทั้งให้มีอำนาจประหารชีวิตผู้ที่ให้ความช่วยเหลือหรือผู้ที่ฝึกฝีกองกำลังที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลด้วย

ในสถานการณ์ที่เกิด “กบฏ” ในปี พ.ศ. 2505 ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ คะฉิ่น และกะเหรี่ยงกระจายไปทั่วประเทศ นายพลเน วิน ได้ทำการรัฐประหาร แล้วใช้กำลังปราบปรามฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2511 กองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า (The Communist Party of Burma) ได้แผ่อิทธิพลควบคุมเมืองชายแดนรัฐฉาน-จีน โดยกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์ตั้งโรงงานผลิตและจำหน่ายเฮโรอีนเพื่อหารายได้ ราษฎรในบริเวณดังกล่าวรวมทั้งในเขตเชียงตุงเหนือและเชียงตุงตะวันออก จึงถูกเกณฑ์มาเป็นแรงงานในไร่ฝิ่นและเป็นกองกำลังชนฝิ่นและเฮโรอีน รัฐบาลปฏิวัติของนายพลเนวิน

ทำการปราบปรามอย่างเด็ดขาดรุนแรง รัฐฉานจึงกลายเป็นสนามรบระหว่างกองทัพรัฐบาลกับกองกำลังของหลายฝ่าย ได้แก่กองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า กองพล 93 ของนายพล Li Mi และกองทัพกู้ชาติรัฐฉาน

ใน พ.ศ. 2539 รัฐบาลทหารพม่า (SLORC) ได้ประกาศนโยบายบังคับย้ายถิ่นฐาน (Relocation Program) โดยการบังคับราษฎรประมาณราว 300,000 คน จากหมู่บ้านจำนวนมากกว่า 1,400 หมู่บ้าน ให้ย้ายออกจากพื้นที่ตอนกลางของรัฐฉานซึ่งกินพื้นที่มากกว่า 18,129 ตารางกิโลเมตร นโยบายนี้ส่งผลให้สถานการณ์ทวีความตึงเครียดมากขึ้น ในปีนั้นทหารพม่าได้จับชาวบ้านไทใหญ่บ้านกุนห้วยยานเข้าแถวและสังหารหมู่ 3 ครั้ง ที่บ้านทรายขาวทหารพม่าได้ฆ่าเด็กและผู้หญิง จำนวน 53 คน ที่บ้านตาดฟ้าโฮ ฆ่าหมู่ชาวไทใหญ่ 34 คน ที่บ้านกุนห้วยยานฆ่าชาวไทใหญ่ 24 คน และฆ่าหมู่ย่อย ๆ ครั้งละ 2 -3 คน รวม 992 คน (พินเอกเจ้ายอดศึก 2549 : 107 – 108 ; นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว 2550 ; มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐฉาน 2541 : 5 ; เสมอชัย พูลสุวรรณ 2546 : 126 ; ปณิธิ อมาตยกุล 2547 : 66.)

นอกจากการฆ่าหมู่แล้ว ผู้หญิงไทใหญ่ยังประสบกับความรุนแรงจากการถูกทหารพม่าข่มขืนจากบทความของ ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี ได้กล่าวว่า

หน่วยงานที่ทำงานกับผู้หญิงพลัดถิ่นชาวพม่า คือเครือข่ายผู้หญิงชาวไทใหญ่ (SWAN) และมูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทใหญ่ (SHRF) ...พบข้อมูลว่า ผู้หญิงที่ให้สัมภาษณ์จำนวน 173 คนได้บอกเล่าเรื่องราวการถูกทารุณกรรมทางเพศที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง...กว่า 5 ปี โดยทหารพม่ากระทำต่อผู้หญิงและเด็กสาวชาวไทใหญ่จำนวน 625 คน ในแทบทุกกรณีเป็นการข่มขืนต่อหน้ากองทหารพม่า...วิธีการข่มขืนเป็นไปอย่างโหดร้ายทารุณ โดยเหยื่อกว่า 25 % เสียชีวิตจากการข่มขืน

ในขณะที่ 61% ถูกข่มขืนรวมหมู่จำนวนไม่น้อยของเหยื่อเหล่านี้ถูกกักขังเพื่อการข่มขืนต่อเนื่อง (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี 2546)

• ปัจจัยด้านการถูกกดขี่จากกองทัพพม่า

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ก็คือการถูกกดขี่ของกองทัพพม่าดังที่ ผู้อพยพอีกคนหนึ่งเปิดเผยต่อสำนักข่าว S.H.A.N. ว่า

“พวกผมพากันอพยพมานั้นใช้ว่าอยากจะมาหางานทำในประเทศไทยแต่เป็นเพราะไม่อาจทนต่อความกดขี่ข่มเหงของทหารพม่าได้ เนื่องจากในแต่ละสัปดาห์ต้องถูกทหารพม่าบังคับให้ผลัดกันไปทำงานไม่ต่ำกว่า 3 วัน จนไม่มีเวลาพอที่จะทำงานให้กับครอบครัว ทหารพม่าที่บังคับให้พวกผมทำงาน ได้แก่ กองพันทหารราบเบาที่ 524 นำโดยพันโทตันหลุ่น และกองพันทหารราบที่ 246 นำโดยพันตรีมีนอ่อง...โดยพวกผมได้ถูกบังคับให้ปลูกต้นสับดำ ทำนาปรัง พร้อมกับต้องผลัดกันไปทำงานในค่าย เช่น ทำรั้ว ขุดบึงเกอร์ นอกนั้นก็ซ่อมแซมถนน” (สำนักข่าว S.H.A.N. 2550ก).

สำนักงานข่าว S.H.A.N. รายงานว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2540 ชาวบ้านจากภาคกลางและภาคใต้ รัฐฉานพากันอพยพเข้าประเทศไทยแล้วนับแสนคนเนื่องจากถูกทหารพม่าบังคับย้ายหมู่บ้านและบังคับใช้แรงงานอย่างหนัก โดยกองทัพพม่าใช้นโยบาย 4 ตัด ได้แก่ ตัดเสบียงอาหาร ตัดการติดต่อสื่อสาร ตัดเส้นทางการคมนาคม และตัดข้อมูลข่าวสาร เพื่อมิให้ชาวบ้านสนับสนุนกองกำลังไทใหญ่ ส่งผลให้ชาวบ้านมีความยากลำบากในการประกอบอาชีพ เนื่องจากต้องเข้าออกหมู่บ้านตามเวลาที่กำหนดและขาดการรับรู้ข่าวสารจากภายนอก (สำนักข่าว S.H.A.N. 2550ก).

เอ๋คำ คำวาว หญิงสาวชาวไทใหญ่ มาจากเมืองลายคำ รัฐฉาน ประเทศพม่า ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เรียนจบชั้นมัธยมปลายจากการศึกษาออกโรงเรียน กล่าวว่า ไม่มีใครอยากอยู่ห่างไกลบ้านเกิดของตนเอง

“แต่สาเหตุจริงๆ ที่พวกหนู และคนไทใหญ่เป็นจำนวนมากต้องเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนั้น เป็นเพราะปัญหาการเมืองในพม่า มีการสู้รบกันตลอด... ทุกครอบครัวจะต้องถูกเกณฑ์คน 1 คนไปเป็นแรงงาน ไปสร้างถนน ไปปลูกข้าว แม้กระทั่งตอนนี้ ก็มีข่าวว่ามีการบังคับเกณฑ์ชาวบ้านไปปลูกสับปะรดเพื่อหารายได้ให้กับรัฐบาลทหารพม่า จึงทำให้คนไทใหญ่ไหลเข้ามาทำงานในโรงงานในไทยมากขึ้นเรื่อยๆ (องอาจ เดชา 2549)

จะเห็นได้ว่าทั้งสองปัจจัยคือปัจจัยในเรื่องของการเมืองและความขัดแย้งภายใน กับปัจจัยด้านการถูกกดขี่ของกองกำลังทหารพม่า เป็นผลสำคัญทำให้ชาวไทใหญ่รู้สึกที่ตนเองถูกกดขี่ รู้สึกไม่ปลอดภัยในการใช้ชีวิตในประเทศบ้านเกิดของตน ปัจจัยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้ชาวไทใหญ่อพยพออกนอกประเทศของตน และเดินทางเข้าสู่พื้นที่เป้าหมายในการอพยพคือจังหวัดเชียงใหม่

2. เชียงใหม่ : พื้นที่เป้าหมายสำคัญของการอพยพย้ายถิ่นของชาวไทใหญ่

เชียงใหม่เป็นหนึ่งในหลายจังหวัดพื้นที่เป้าหมายที่ชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำงานแบบชั่วคราวตามฤดูกาลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตเมือง เนื่องจากมีอัตราในการจ้างแรงงานไร้ฝีมือสูง ทั้งในระบบอุตสาหกรรมและการเกษตร นอกจากนี้ยังมีชุมชนไทใหญ่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ อีกนับร้อยหมู่บ้านซึ่งกระจายอยู่ในเขตอำเภอแม่วาง อำเภอสันป่าตอง อำเภอฝาง อำเภอเวียงแหง

อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าวและอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยสำคัญประการแรกที่ดึงดูดชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ คือปัจจัยทางเศรษฐกิจ อัตราในการจ่ายค่าแรงในประเทศไทยที่สูงกว่าในสหภาพพม่า จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้แรงงานจากสหภาพพม่าหลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่เข้ามาเป็นแรงงานไร้ฝีมือ เช่น กรรมกรก่อสร้างและโรงสีข้าว ลูกจ้างในภาคเกษตรทั้งปศุสัตว์และการผลิตพืชสวน รับจ้างปลูกและเก็บเกี่ยวพืชตามฤดูกาลเช่น ไร่อ้อย ถั่วเหลือง ข้าวโพด หอม กระเทียม ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงอิฐ เหมืองแร่ และเหมืองหิน และเป็นแรงงานในบ้าน ในร้านค้า และร้านอาหาร ฯลฯ (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2543)

นอกจากการเข้ามาเป็นแรงงานไร้ฝีมือแล้ว การเติบโตของเมืองเชียงใหม่ ก็ถือได้ว่าเป็นโอกาสหนึ่งของชาวไทใหญ่ในการเข้ามาหางานทำ ได้แก่ เกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ อุตสาหกรรมการเกษตร การท่องเที่ยว และธุรกิจอื่นๆ ที่เชื่อมโยงมากับการท่องเที่ยวเช่น ในสมัยของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้มีโครงการ “เชียงใหม่เวิลด์” ประกอบด้วยโครงการต่างๆ เช่นไนท์ซาฟารี อุทยานช้าง อะควาเรียม พืชสวนโลก ถนนวงแหวน โครงการบ้านจัดสรร ฯลฯ ทำให้เชียงใหม่กลายเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ ดังสะท้อนให้เห็นจากจำนวนของแรงงานต่างด้าวที่เพิ่มมากขึ้นในการจดทะเบียนแรงงานในแต่ละปี

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ คือการมีความใกล้เคียงกันทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทใหญ่กับชาวไทย (ล้านนา) เช่นการนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน การมีขนบประเพณีคล้ายคลึงกัน มีภาษาที่ใกล้เคียงกัน ปัจจัยดังกล่าวได้เอื้อให้ชาวไทใหญ่สามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเข้ามาหางานทำในประเทศไทย ขณะเดียวกันชาวไทใหญ่บางส่วนก็มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านอาศัยอยู่ในเชียงใหม่มาก่อนแล้ว จึงเป็นการง่ายที่จะเข้ามาอยู่ในเชียงใหม่ก่อนแล้วจึงหาทางย้ายไปยังที่อื่นๆ ต่อไป

(ปณิธิ อมาตยกุล 2547 : 66) ในอดีตเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญ จึงมีการเดินทางเข้ามาของผู้คนหลายชาติพันธุ์ โดยบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงไปจนถึงประตูท่าแพนั้นเป็นที่ขนถ่ายสินค้าและที่พักของพ่อค้าชาติพันธุ์ต่างๆ ดังนั้น จึงมีการสร้างวัดของคนแต่ละชาติพันธุ์ตามนิคมที่ตนนับถือเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของกลุ่มคนนั้นๆ วัดหลายแห่งเป็นวัดของชาวไทใหญ่สืบมาจนถึงปัจจุบัน บางวัดมีเจ้าอาวาสเป็นคนไทยเชื้อสายไทใหญ่ และมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแบบไทใหญ่ วัดเหล่านี้เป็นที่พึ่งของชาวไทใหญ่พลัดถิ่นได้เป็นอย่างดี วัดที่ชาวไทใหญ่นิยมเข้าไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและร่วมกิจกรรมต่างๆ มากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ วัดป่าเป้า³ และวัดกุเต้า⁴ วัดสองแห่งนี้จึงมีบทบาทมากในการสร้างและผลิตซ้ำ “ทิวทัศน์” ของชาวไทใหญ่ ดังจะวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปข้างหน้า

เห็นได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เข้ามาหางานทำ เข้ามาขายแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่และการที่ชาวไทใหญ่เข้ามาในฐานะคนพลัดถิ่น ก็ทำให้ชาวไทใหญ่ประสบกับปัญหาในด้านของการใช้ชีวิตในประเทศไทย และนอกจากนี้แล้วยังส่งผลต่อการบริหารจัดการในจังหวัดเช่น ปัญหาเรื่องความมั่นคง ปัญหาเรื่องสุขภาวะ เป็นต้น

3. ปัญหาในการใช้ชีวิตของชาวไทใหญ่พลัดถิ่นในเมืองไทย

การที่ชาวไทใหญ่เข้ามาอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะคนพลัดถิ่น พบว่ามีปัญหาต่างๆ ที่กีดกันให้ชาวไทใหญ่ต้องหาทางต่อสู้และปรับตัวหนทางหนึ่งที่ชาวไทใหญ่ต้องแสดงออกมาเพื่อความอยู่รอดของตนเองก็คือการผลิตซ้ำอัตลักษณ์บางด้านและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์บางด้าน เพื่อช่วยลดปัญหาและเพื่อจะมีชีวิตที่ดีขึ้นหรือมีความมั่นคงมากขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อจะได้สิทธิ อำนาจ หรือโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ มากขึ้น ดังนั้น ก่อนที่จะเข้าใจการสร้าง การสืบทอด หรือการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่อย่างลึกซึ้ง จำเป็นต้องทำความเข้าใจปัญหาที่ชาวไทใหญ่เผชิญเสียก่อน ปัญหาสำคัญ ๆ ของชาวไทใหญ่มีดังนี้

• การไม่มีบัตรประชาชนไทยและไม่ได้รับสถานะผู้ลี้ภัย

คำกล่าวของชาวไทใหญ่พลัดถิ่นคนหนึ่งทำงานในบาร์เกย์ สะท้อนปัญหาในชีวิตของชาวไทใหญ่ที่ไม่มีบัตรประชาชนได้บางส่วน กิริติกานต์ (นามแฝง) (2548 : 2) ดังนี้

“ผมลองอดทนทำงานก่อสร้างแบบเดิมต่อไปเรื่อย ๆ เพราะไม่มีที่ไปแล้ว จะไปทำงานอื่นก็ไม่ได้ เขาไม่รับเพราะไม่มีบัตร ไม่มีวุฒิการศึกษา ไม่มีอะไรเลย คนจ้างเขากลับทำผิดกฎหมายแล้วจะต้องเสียค่าปรับ จนวันหนึ่งผมมาเจอเพื่อนเก่า... เขาก็บอกว่าทำอาชีพนี้ ผลก็เลยขอตามเขาไปทำด้วย”

เนื่องจากชาวไทใหญ่จำนวนมากยังไม่ได้รับสถานะผู้ลี้ภัยในประเทศไทย จึงไม่ได้รับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ส่วนหนึ่งต้องอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ บริเวณชายแดนไทย – พม่า และพยายามดิ้นรนหางานทำ โดยการขายแรงงานตามธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวไทใหญ่จำนวนหนึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวไทใหญ่ที่ไม่มีบัตรประชาชนนั้นทำให้ชาวไทใหญ่ขาดสิทธิในการมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง ต้องอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพัก อีกทั้งโอกาสในการประกอบอาชีพก็มีจำกัด เช่น หาก

³ ตั้งอยู่ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

⁴ วัดกุเต้า (หรือวัดเวฬุวนารามวิหาร) ตั้งอยู่ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ไม่มีบัตรประชาชนหรือบัตรต่างดาว หรือพูดภาษาไทย ภาษาไทยไม่ได้หรือพูดได้น้อยแล้วก็ยากที่จะประกอบอาชีพค้าขาย ต้องเลือกอาชีพให้บริการต่างๆ เช่น พนักงานเสิร์ฟ หมอนวด ช่างเสริมสวย แคดดี้ในสนามกอล์ฟ ขายบริการทางเพศ ฯลฯ

งานวิจัยเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลได้คำนวณตัวเลขนำเข้าผู้หญิงขายบริการจากประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 พบว่ามีผู้หญิงต่างชาติเข้าสู่สถานบริการไม่ต่ำกว่า 60,000 คน เฉลี่ยปีละ 10,000 คน (กฤตยา อาชวนิจกุล 2540) หญิงสาวเหล่านี้ไม่มีบัตรประชาชนจึงไม่มีโอกาสเดินทางหางานทำอย่างอิสระ นายหน้าในบริเวณแม่สายสามารถชักชวนหญิงสาวเหล่านี้ไปขายบริการได้อย่างง่ายดาย เพราะหญิงสาวไทใหญ่จำนวนมากเหล่านี้ไม่รู้ว่ามีงานอื่นให้เลือกอีก เพราะคนที่เข้ามาก่อนก็ทำงานประเภทนี้

จึงอาจกล่าวได้ว่า แรงงานชาวไทใหญ่โดยมากมักจะอยู่ในสถานะผู้ลักลอบเข้าเมือง มีรายได้ต่ำและไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างเข้าใจ (กรุงเทพมหานคร 2549) ทำให้ต้องทำงานเป็นแรงงานไร้ฝีมือประสบกับปัญหาอื่นๆ อีกหลายปัญหาด้วยกัน

• การถูกจับกุมและความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นคนเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ไม่มีบัตรอนุญาตทำงานจึงหวาดกลัวต่อการถูกจับกุมส่วนใหญ่ใช้วิธีจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็น "ค่าจดทะเบียนเพื่อขออนุญาตทำงาน" แต่นายจ้างมักจะยึดบัตรอนุญาตของแรงงานเอาไว้เพื่อแรงงานจะได้ไม่สามารถหนีไปที่ไหนได้ ทำให้แรงงานเหล่านี้ไม่รอดพ้นจากการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่ ชาวไทใหญ่หลายคนจึงรู้สึกว่าการมีหรือไม่มีบัตรอนุญาตทำงานก็ไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก เพราะถึงอย่างไรก็ต้องจ่ายเงิน "ค่าคุ้มครอง" ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ดี ทำให้แรงงานข้ามชาติหลายคนใช้วิธีการจ่ายส่วยให้แก่เจ้าหน้าที่แทนการไปจดทะเบียน

ในงานปีใหม่ของไทใหญ่ที่จัดขึ้นที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้าในปี พ.ศ. 2550 นั้น ปรากฏว่ามีจำนวนชาว

ไทใหญ่ไปร่วมงานไม่มากดังแต่ก่อน สาเหตุเนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เกรงจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งด่านสกัดจับกุมดังเช่นงานออกพรรษา ซึ่งผู้ที่เดินทางไปร่วมทำบุญที่วัดป่าได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมไปกว่า 500 คน (สำนักข่าว S.H.A.N. 2549) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเชียงใหม่นิวส์ ฉบับวันที่ 8 ตุลาคม 2549 รายงานว่า

“เจ้าหน้าที่ตำรวจกองเมืองเชียงใหม่ จับกุมแรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ที่ไม่พกบัตร หลังจากที่เขาชาวไทใหญ่เข้ามาเที่ยวงานเทศกาลวันออกพรรษา วัดป่าเป้า ในวันที่ 7 ตุลาคม 2549 โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ควบคุมตัวชาวไทใหญ่ได้เป็นจำนวนมากก่อนนำไปสอบประวัติและเตรียมการผลักดันออกนอกประเทศต่อไปเนื่องจากกลัวว่าชาวไทใหญ่บางรายไม่ผ่านการตรวจโรคจากกรมแรงงาน หวั่นนำเชื้อโรคจากชายแดนมาแพร่ในเมือง...”

• การถูกขูดรีดจากนายหน้าและนายจ้าง

ชาวไทใหญ่ถูกขูดรีดจากนายหน้าตั้งแต่เริ่มต้นการเดินทาง โดยที่นายหน้าจะเป็นผู้จัดการตั้งแต่เรื่องการเดินทาง การจัดหาที่พัก และการหางานให้ทำ แรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ต้องเดินทางแบบหลบซ่อนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเสี่ยงอันตราย แรงงานโดยเฉพาะผู้หญิงมักจะถูกนายหน้าหลอกไปขายให้แก่สถานบริการและบังคับให้ขายบริการทางเพศ การจ่ายค่านายหน้านั้น นายหน้าส่วนใหญ่จะใช้วิธีเก็บเงินโดยตรงที่นายจ้าง และนายจ้างก็จะหักจากค่าแรง ซึ่งกลายเป็นข้ออ้างของนายจ้างที่จะไม่จ่ายค่าแรงตามที่ได้ตกลงกันไว้ ชาวไทใหญ่จำนวนมากไม่น้อยต้องทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างต่ำมาก หรือบางคนไม่ได้รับค่าจ้างเลย

โดยทั่วไปแล้วแรงงานต่างด้าวมักจะถูกนายจ้างกดค่าแรง เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ อีกทั้ง

ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ ชาวไทใหญ่พลัดถิ่นมักขาดช่องทางที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งจ้างงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งทำให้ยอมทำงานให้กับนายจ้างที่เอาเปรียบมาก รวมทั้งยอมทำงานที่มีอันตรายต่อสุขภาพ จันทร แซ่หลี่ อาสาสมัครโครงการฯ ชาวไทใหญ่ เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ประเทศพม่า และย้ายเข้ามาอยู่ในไทยได้ 7 ปี ปัจจุบันกำลังเรียนหนังสือภาษาไทยในระดับชั้นประถม ของการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เชียงใหม่ เล่าว่า

“แรงงานไทใหญ่ในสวนส้ม จะใช้สารเคมีฉีดพ่นยาโดยไม่ได้มีการป้องกัน เมื่อฉีดพ่นยาเสร็จก็ไม่ทำความสะอาดร่างกาย บางคนไปสูบบุหรี่ดื่มเหล้า เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้สารเคมีนั้นไม่ต้องตกค้างในร่างกายได้... แรงงานไม่มีความรู้ในเรื่องการป้องกันอันตรายในการทำงานกันเลย... นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการกดขี่ทางเพศ การกดขี่แรงงาน มีการใช้แรงงานเปล่า นายจ้างไม่ยอมจ่ายค่าจ้าง จึงทำให้ต้องย้ายถิ่นฐานกันใหม่” (องอาจ เดชา 2549)

นอกจากถูกขูดรีดค่าแรงแล้ว ชาวไทใหญ่พลัดถิ่นยังถูกทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดทางเพศอย่างมาก มีงานวิจัยที่ชี้ว่าเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้วผู้หญิงไทใหญ่จำนวนไม่น้อยได้ถูกการล่วงละเมิดทางเพศและถูกทารุณกรรมอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่เปลี่ยนพื้นที่ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากหมู่บ้านชายแดนในพม่า มาเป็นสวนส้ม โรงงาน บ้านนายจ้าง สถานที่ก่อสร้าง สถานที่ตำรวจ ฯลฯ และเปลี่ยนผู้กระทำจากทหารพม่ามาเป็นนายจ้าง เจ้าของพื้นที่ของรัฐ ฯลฯ (ปิ่นแก้ว เหลืออร่ามศรี 2546)

• การถูกดูถูกจากคนนอกกลุ่ม

ปัญหาการถูกดูถูกจากคนภายนอกกลุ่ม ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ชาวไทใหญ่ต้องเผชิญเมื่อได้เข้ามา

อาศัยอยู่ในประเทศไทย นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ถูกมองว่าเป็นคนจน กลุ่มคนไม่มีทางสู้แล้ว การถูกมองว่าเป็น “พม่า” ก็สร้างปัญหาให้ไม่น้อย เพราะคนไทยทั่วไปถูกปลูกฝังความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้เห็นพม่าเป็นศัตรูของชาติ จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวไทใหญ่จำนวนมากถูกมองว่าเป็นคนพม่า เช่น น.ส. สา อายุ 19 ปี กล่าวว่า “ตนเองเป็นชาวไทใหญ่อพยพมาจากรัฐฉาน เข้ามาอยู่ในประเทศไทย 5 ปีแล้ว แต่พูดภาษาไทยไม่ชัด จึงมักจะมีคนเรียกว่าพม่า...”

นอกจากนี้ชาวไทใหญ่มักจะถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่สร้างปัญหาให้กับประเทศทางด้านยาเสพติด จากการสัมภาษณ์ชาวไทใหญ่ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณแคมป์ก่อสร้างในหมู่บ้านแมริม เล่าให้ฟังว่า “ตนเองชื่อ บุญ เคยถูกตำรวจจับที่ร้านยาต้องหน้าปากซอยหมู่บ้านเพราะตนเองพูดไม่ชัด...ตำรวจได้ถามตนเองว่าในตัวยามียาบ้ารีเปลา ในกระเป๋ามีอะไรบ้าง และขอค้นสิ่งของ...ตนเองก็ไม่พอใจกับการกระทำดังกล่าว แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรหรือเรียกร้องอะไรได้เพราะตนเองไม่ใช่คนไทย”

การที่ชาวไทใหญ่ต้องเผชิญความกดดันและปัญหาต่างๆ อย่างรุนแรงทั้งเมื่ออยู่ในประเทศพม่าและในประเทศไทย ทำให้ชาวไทใหญ่ต้องการแหล่งที่พึ่งพิงทางใจ ต้องการสิ่งที่จะช่วยในการลดความตึงเครียดในการดำรงชีวิต ซึ่ง “พุทธศาสนา” เป็นสิ่งที่ชาวไทใหญ่ให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่จึงมี “พระสงฆ์” เป็นผู้ที่ช่วยบรรเทาปัญหาทางจิตใจ นอกจากนี้ชาวไทใหญ่ได้ใช้พื้นที่ “วัด” ในการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ วัดจึงเป็นพื้นที่ทางสังคมในการสร้างและผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่เป็นอย่างดี โดยที่การจัดกิจกรรม ภายในวัดเช่นนี้สามารถกระทำได้อย่างปลอดภัย เนื่องจากรัฐและสังคมไทยเห็นว่าเป็นเรื่องของศาสนาที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคมและประเทศชาติ

กิจกรรมในวัดสะท้อนให้เห็นว่า “ทวิอัตลักษณ์” (dual identities) ในพื้นที่วัด (ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตภายนอกวัดด้วยนั้น) ช่วยตอบสนองต่อปัญหาที่ชาวไทใหญ่ต้องเผชิญในเมืองไทยได้มาก

ด้านหนึ่ง ชาวไทใหญ่ต้องการเป็น “ไทใหญ่” ซึ่งช่วยตอบสนองความจำเป็นในชีวิตของชาวไทใหญ่ ทั้งการที่จะได้มีโอกาสประพฤติปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตนคุ้นเคย ซึ่งทำให้จิตใจสงบสุขและมีอารมณ์ความรู้สึกที่มั่นคงขึ้น การที่ได้แสดงว่าพวกตนเป็น “ไทใหญ่” ไม่ใช่ “พม่า” การที่ได้มีโอกาสหารายได้จากการขาย “สินค้าวัฒนธรรม” ในบริบทที่การท่องเที่ยวขยายตัว และการที่ได้เสริมสร้างความสำนึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งควรจะให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนเกิดเป็น “เครือข่ายของชาวไทใหญ่” (ดังจะได้วิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปข้างหน้า)

อีกด้านหนึ่ง ชาวไทใหญ่ต้องการเป็น “ไทย” (ดังจะได้วิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปเช่นเดียวกัน) ซึ่งช่วยตอบสนองความจำเป็นในชีวิตของชาวไทใหญ่พลัดถิ่น ในแง่ที่ทำให้ชาวไทใหญ่ถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อยลง รวมทั้งไม่ถูกดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นพม่า มีโอกาสหางานทำกว้างขวางขึ้น เข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของรัฐได้มากขึ้น ถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างน้อยลง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยอย่างปลอดภัยมากขึ้นหรือมีชีวิตที่มั่นคงขึ้นกว่าเดิม

4. บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในการสร้างและผลิตซ้ำทวิวัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่

ชาวไทใหญ่เมื่อมาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่แล้วได้นำวัฒนธรรมเดิมหลายประการมาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของตน โดยปรับเปลี่ยนตามความจำเป็นเพื่อตอบสนองบริบทที่เปลี่ยนไป พร้อมกันนั้นก็รับเอาวัฒนธรรมใหม่บางประการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ซึ่งทำให้เกิดอัตลักษณ์สองด้านที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนทั้งในหมู่ชาวไทใหญ่ด้วยกัน และในสายตาของสังคมภายนอก กล่าวคือ ด้านหนึ่งชาวไทใหญ่มีความเป็น “ไทใหญ่” อย่างชัดเจน แต่ขณะเดียวกันก็มี “ความ

เป็นไทย” จนเรียกได้ว่าเป็น “ทวิวัตลักษณ์” อัตลักษณ์ทั้งสองด้านนี้อาจแสดงออกพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของวัดหรือพื้นที่ทางพุทธศาสนา ซึ่งชาวไทใหญ่สามารถแสดงอัตลักษณ์ทั้งสองด้านออกมาได้อย่างปลอดภัย อย่างไรก็ตามในบางบริบทชาวไทใหญ่อาจเน้น “ความเป็นไทใหญ่” มากกว่าหรือในบางบริบทอาจเน้น “ความเป็นไทย” มากกว่าก็เป็นได้

วัดป่าเป้า เป็นวัดที่ชาวไทใหญ่รู้จักกันอย่างกว้างว่าเป็น “วัดไทใหญ่” เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนั้นมีสัญชาติไทย แต่ก็มีความเป็นไทใหญ่มากเพราะมีเชื้อสายไทใหญ่ สามารถพูด ฟัง อ่านและเขียนภาษาไทยได้ อีกทั้งมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทใหญ่ และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานประเพณีของชาวไทใหญ่อย่างมาก พระภิกษุและสามเณรที่บวชเกือบทั้งหมดในวัดนี้มีเชื้อสายไทใหญ่ พระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารก็เป็นประติมากรรมแบบไทใหญ่ การให้ศีลให้พรของพระสงฆ์ก็จะให้เป็นภาษาไทย ทำให้วัดป่าเป้าเป็นที่พึงพอใจอย่างยิ่ง เมื่อชาวไทใหญ่เข้ามาประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวัดนี้ช่วยให้ชาวไทใหญ่มีความรู้สึกเสมือนอยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง

ส่วนวัดกุ๊เต้า เจ้าอาวาสในปัจจุบัน คือ ครูบาจันทร์รังสี แม้จะไม่มีเชื้อสายไทใหญ่ แต่ก็รู้ภาษาไทยและสนับสนุนกิจกรรมของชาวไทใหญ่เป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์ผู้นำชาวไทใหญ่ในการจัดงานประเพณีปีใหม่ เกี่ยวกับการริเริ่มเข้ามาจัดงานภายในวัดกุ๊เต้า พบว่าวัดป่าเป้านั้นไม่สามารถรองรับจำนวนคนที่เพิ่มมากขึ้นได้ ประกอบกับความคิดเรื่องรูปแบบในการจัดงานนั้นมีความแตกต่างกัน ทางคณะผู้จัดงานจึงได้มาขอรื้อกับเจ้าอาวาสวัดกุ๊เต้า ขอใช้พื้นที่ในการ

วัดป่าเป้า จังหวัดเชียงใหม่

วัดป่าเป้า จังหวัดเชียงใหม่พื้นที่ในการจัด

จัดงานงานปีใหม่ หลังจากการจัดงานปีใหม่ในครั้งนั้น
แล้ว จึงได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาว

ไทใหญ่มากขึ้น เช่น การจัดงานปอยส่างลอง การสอน
ภาษาไทยใหญ่ เป็นต้น

วัดกู่เต้า จังหวัดเชียงใหม่

เจดีย์ วัดกู่เต้า จังหวัดเชียงใหม่

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่ชาวไทใหญ่ได้ประกอบขึ้นภายในวัดทั้งสองนั้นมีความแตกต่างกัน โดยที่วัดป่าเป้าจะเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ส่วนวัดกุ้ต้านั้นจะเน้นกิจกรรมที่ตอบสนองความรื่นเริงของชาวไทใหญ่ โดยกิจกรรมต่างๆ ก็สามารถลดความตึงเครียดในการใช้ชีวิตของชาวไทใหญ่ท่ามกลางความหวาดกลัวและความหวาดระแวงได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ วัดยังมีบทบาทสำคัญในการผลิตซ้ำ “ความเป็นไทใหญ่” รวมทั้งโลกทัศน์ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ของไทใหญ่ ผ่านสื่อหลากหลาย เช่น มีหนังสือแบบเรียน นวนิยาย นิทาน ตำรับตำราต่างๆ ที่เขียนเป็นภาษาไทย และมิซึดีเพลงไทใหญ่วางขายภายในวัดป่าเป้าและวัดกุ้ต้าในช่วงที่มีงานเทศกาลต่างๆ โดยกลุ่มคนที่มาซื้อตำราเหล่านี้จะเป็นชาวไทใหญ่ที่ได้รับการศึกษาและบางส่วนซื้อเพื่อให้อุปการะได้อ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มเติม ชาวไทใหญ่ที่อพยพและอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่นั้นได้มีการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ทั้งการพูด อ่าน เขียน แม้ว่าชาวไทใหญ่บางคนจะพูดภาษาไทยได้ แต่เมื่ออยู่ภายในกลุ่มชาวไทใหญ่ด้วยกัน ชาวไทใหญ่มักพูดภาษาไทยเพื่อแสดงความเป็นกลุ่มเดียวกัน เด็กเล็กชาวไทใหญ่จึงสามารถที่จะฟังภาษาไทยรู้เรื่อง โดยผ่านการเรียนรู้จากพ่อแม่ ผ่านการอ่านจากหนังสือนิทานที่เป็นภาษาไทย และเป็นที่น่าสังเกตว่าเพลงไทใหญ่ทั้งที่เป็นเพลงสตริงและเพลงเพื่อชีวิต มีส่วนช่วยให้เด็กรู้จัก “ความเป็นไทใหญ่” มากยิ่งขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้วพระสงฆ์มีส่วนสำคัญในการเน้นย้ำความเป็นไทใหญ่โดยการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการทักทายเพื่อไต่ถามสารทุกข์สุกดิบ การเทศน์และการให้ศีลให้พรเป็นภาษาไทย หรือแม้แต่การติดประกาศ ข้อความบทกลอนภายในวัดก็ล้วนเป็นภาษาไทยแทบทั้งสิ้น

ในด้านงานประเพณีที่จัดขึ้นในวัด ก็เน้นความเป็นไทใหญ่มาก ในงานปีใหม่น้ำที่จัดขึ้นภายในวัดป่าเป้าและวัดกุ้ต้าในเดือนเจ้ง (เดือนที่หนึ่ง) ขึ้นหนึ่งค่ำ มีการเฉลิมฉลองโดยการทำบุญ “ตานข้าวใหม่” และข้าวตางา ถวายแด่พระพุทธรูปและถวายอาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ มีการประกวดนางงามไทใหญ่และการแสดงตามประเพณีของชาวไทใหญ่ การบวชเณรหรือ “ปอยสาละง”⁵ มีความสำคัญมากต่อชาวไทใหญ่ ทั้งวัดป่าเป้าและวัดกุ้ต้าก็ได้มีการจัดงานปอยสาละงทุกปี วัดป่าเป้านั้นเจ้าอาวาสสนับสนุนให้มีการจัดงานดังกล่าวครั้งแรกในปี พ.ศ. 2536 และได้จัดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่วนวัดกุ้ต้านั้นเพิ่งจะเริ่มจัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 แต่ชาวไทใหญ่ก็ได้ส่งลูกหลานของตนมาบวชปีละหลายร้อยคน งาน “ปอยออกหว่า” (ออกพรรษา) ชาวไทใหญ่ก็ได้ให้ความสำคัญมาก โดยชาวไทใหญ่จะร่วมกันไปทำบุญที่วัดป่าเป้าและวัดกุ้ต้าและถือโอกาสพบปะเพื่อนฝูงและญาติพี่น้องจำนวนมาก ชาวไทใหญ่ได้ร่วมกันถวายเครื่องสังฆทานจนแน่นขนัด มีการแห่ฆ้องวงจากเขตอำเภอรอบนอกเพื่อเดินทางมายังวัด และชาวไทใหญ่จะนำศิลปะการฟ้อนรำที่ส่งามมาแสดง

ในงานปอยต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในบริเวณวัด ชาวไทใหญ่จะจัดให้มีการฟ้อนนกกิ่งกะห่า (กีนรี) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา กล่าวคือในช่วงเข้าพรรษานั้นพระพุทธรูปจะเสด็จไปจำพรรษาที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อเทศนาอภิธรรมโปรดพระมารดา และจะเสด็จกลับมนุษยโลกในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พระอานนท์จึงประกาศให้มวลมนุษย์และเวไนยสัตว์ทั้งหลายได้ทราบทั่วกัน เมื่อถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จึงได้มีการต้อนรับ โดยเช้าวันที่พระพุทธรูปเสด็จลงมาจากดาวดึงส์นั้น พุทธมามกะทั้งหลายจะพร้อมใจกันนำอาหารไปตักบาตรเรียกว่า “ตักบาตรเทโว” และบรรดาสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งสัตว์จากป่าหิมพานต์

⁵ชาวไทใหญ่ในเชียงใหม่ยังคงมีความเชื่อว่า “สาละง” คือ ผู้มีบุญอันบริสุทธิ์ สามารถสร้างมหาฤกษ์ให้เกิดแก่บิดามารดา และแก่ตนเองตลอดจนผู้ให้การสนับสนุน “ปอยสาละง” เจตนารมณ์ของการจัด “ปอยสาละง” มี 2 ประการ คือ เพื่อแสดงกตัญญู กตเวทิตาต่อบิดา-มารดา หรือต่อผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดู ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูงในการให้กำเนิด และเลี้ยงดู และเพื่อการศึกษาอบรม เพราะเมื่อผ่านพ้นวัยเด็กแล้วเด็กชายซึ่งจะต้องก้าวออกไปเป็นผู้นำของสังคม ต้องได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นผู้มีสติปัญญา ความรู้ความสามารถ เพื่อจะได้เลี้ยงชีพและดูแลสังคมตามปทัสฐานและค่านิยมของชาวไทใหญ่

ก็พากันมาฟ้อนมาเต้น แสดงความชื่นชมยินดีกับการ
เสด็จกลับของพระพุทธองค์ ต่อมาจึงนิยมทำรูปสัตว์

ต่างๆ มาแสดงเลียนแบบกิริยาของสัตว์เหล่านั้นเพื่อ
ถวายเป็นพุทธบูชาสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

"โต" การละเล่นของชาวไทยใหญ่

"โต" ร่วมในงานปอยส่างลองที่วัดกู่เต้า

ชาวไทยใหญ่ตระหนักว่าการฟ้อนนกกิ้งกะหรั่งมีความสำคัญต่อการสืบทอด “ความเป็นไทใหญ่” อย่างมาก และเป็นศิลปะที่สร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยใหญ่จากการสัมผัสกับพระลูกวัดวัดป่าเป่า ได้กล่าวว่า “ตนเองรู้สึกดีใจที่เยาวชนไตสามารถฟ้อนรำและพูดภาษาไตได้ เพราะถ้าเราไม่ทำอีกหน่อยการแสดงที่ทำให้เห็นว่าเรามีศิลปะที่สวยงามก็จะหายไป และการจัดงานที่ทางวัดได้จัดขึ้นในแต่ละครั้งนั้นทางวัดยินดีที่จะมีการแสดงของชาวไทยมากกว่าการแสดงอื่น” นายแสนเมืองกล่าวว่า “การฟ้อนนกกิ้งกะหรั่งนั้นจริงๆ แล้วเป็นของชนชั้นสูง เราจะแสดงก็ต่อเมื่อมีงานสำคัญ จะไม่นำมาแสดงเวลาจัดงานแต่ง งานศพ หรือตามร้านอาหารจำพวกชนโคก... แต่เราก็ไม่สามารถห้ามได้ เพื่อการท่องเที่ยวและเพื่อประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ แต่ทางกลุ่มของตนจะไม่มีมีการจัดการแสดงฟ้อนนกกิ้งกะหรั่งในรูปแบบที่ผิดต่างจากเดิม”

ในปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่าการฟ้อนรำ “นกกิ้งกะหรั่ง” ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายใหม่ คือมิใช่เพื่อเป็นพุทธบูชา แต่มุ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ไทใหญ่ในแง่ที่ว่าชาวไทยใหญ่มีศิลปวัฒนธรรมที่งดงาม ควรที่จะได้รับการอนุรักษ์เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามของชาวไทยใหญ่ดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ภาครัฐยังนำเอาการฟ้อนนี้มาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้เข้าร่วมในงานประเพณีต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในวัดแล้ว ชาวไทใหญ่ยังแสดงออกถึงความเป็นไทใหญ่ในฐานะของผู้เคร่งครัดในหลักคำสอนของพุทธศาสนาด้วยการไปทำบุญที่วัดเป็นประจำ พระภิกษุวัดกุ้เต่าเล่าว่า “ในทุกวันพระจะมีพี่น้องชาวไทยใหญ่มาร่วมทำบุญที่วัดจำนวนมาก โดยชาวไทยใหญ่จะเอาสังฆทานมาถวายและขอพรจากพระ พระสงฆ์จะให้พรชาวไทยใหญ่เป็นภาษาไทย พร้อมทั้งรดน้ำมนต์และให้สายสิญจน์ ถ้าเป็นช่วงที่เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาที่วัดจะมีการเทศน์เป็นภาษาไทย”

นายสายเล่าว่า “พี่น้องชาวไทยใหญ่จะมาทำบุญที่วัดนั้นมีทุกเดือนเพราะเป็นวันสำคัญทางศาสนา ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธจึงต้องไปทำบุญ

ที่วัดทุกวันพระ เพื่อชีวิตจะได้มีความสุข มีการทำงานที่ดี มีชีวิตครอบครัวที่สงบสุข”

นอกจากนี้พระอธิการอินตา อินทวิโร ยังได้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรมภายในวัดป่าเป่า ทำการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ เช่น ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา ปอยจ่องพารา (แข่งสา่งบู้ด) ปอยปีใหม่ไตเดิม มีการแต่งกายแบบชาวไต กินน้ำเน้ง(น้ำชา) กินข้าวปู้ก (กินข้าวตางา) กินข้าวเส้น(ขนมจีน) กินข้าวหลาม ประเพณีปอยสา่งลอง (บวชลูกแก้ว) และประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

บทเพลงไตกับการสร้างความทรงจำและสำนึกความเป็น “ชาติไทใหญ่” ในงานประเพณีที่ชาวไทยใหญ่จัดขึ้นภายในวัด ได้มีการเปิดเพลงไทใหญ่และจำหน่ายเทปและซีดีเพลงไทใหญ่ เพลงและดนตรีถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งที่ชาวไทยใหญ่ได้ใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวไทยใหญ่มีความรู้สึกเดียวกัน มีความต้องการแบบเดียวกัน ชาวไทใหญ่และคณะผู้จัดทำได้มีการจัดการแสดงและร้องเพลงโดยศิลปินที่มีชื่อของชาวไทยใหญ่ ซึ่งเนื้อหาของเพลงนั้นมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นความรัก การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากการที่ถูกรุกรานโดยพม่าจนไม่มีประเทศของตนเอง เป็นชนกลุ่มน้อยทั้งในพม่าและในประเทศไทย การถูกรังแกเยี่ยงทาสเมื่อต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า เช่น เพลงสัญญาปางโหลง หรือ “ลี้กหอมหมายปางโหลง” วงดนตรีการเมืองกลุ่มแรกของชาวไทยใหญ่ได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาโดยกลุ่มนายทหารไทใหญ่ซึ่งใช้ชื่อวงเป็นภาษาไทยว่าเจิงแลว (Freedom Way) บทเพลงที่วางขายนั้นมีทั้งที่เกี่ยวกับสภาพสังคม การเมืองในรัฐฉาน สภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของทหารไทใหญ่ในแ่งมุ่มต่าง ๆ ทั้งความรัก ความทุกข์และความหวัง เช่น เพลง “เนวินโจรปล้นแบงค์ร้อย” เป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการยกเลิกใช้ธนบัตรไทใหญ่ในปี พ.ศ. 2509 เพลง “หอหลวงเชียงตุง” กล่าวถึงการทุบทำลายวังและเปลี่ยนเป็นโรงแรมของรัฐบาลพม่า ถือได้ว่าเป็นการทำร้ายความรู้สึกของชาวไทยใหญ่โดยที่บทเพลงดังกล่าวคร่ำครวญถามหาคน

เฝ้าระวังว่าหายไปไหน ทำให้ถึงปล่อยให้คนมาทำลายวังได้ หรือเพลง “ไทใหญ่ยังจำ” โดยที่เนื้อหาของเพลงนั้นย้ำเตือนคนไทใหญ่และคนภายนอกว่าแผ่นดินรัฐฉานเป็นของชาวไทใหญ่มาเนิ่นนาน ได้แผ่นดินผืนนี้มีกระดูกของบรรพบุรุษของเราฝังอยู่ คนไทใหญ่จึงยังจำได้ดีว่าแผ่นดินนี้เป็นของใคร นอกจากบทเพลงที่จะทำให้เป็นการกระตุ้นสำนึกของชาวไทใหญ่แล้ว นักร้องเองก็มีความต้องการที่จะกระตุ้นความเป็นไทใหญ่ขึ้นมาเช่นกัน จายแสงจ้อมฟ้า ศิลปินชื่อดังของชาวไทใหญ่กล่าวว่า “ในหนึ่งอัลบั้มผมจะต้องมีเพลงที่กระตุ้นให้ชาวไทใหญ่รักในภาษาและวัฒนธรรมอย่างน้อยสองเพลง เพราะมันเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องช่วยกันรักษาเอกลักษณ์ของคนไทใหญ่เอาไว้ให้ดำรงสืบไป” (เคอไต 2550) บทเพลงของชาวไทใหญ่ที่ได้มีการวางขายในประเทศไทยทั้งในรูปแบบเทปซีดีและวีซีดีนั้นได้รับความนิยมในกลุ่มชาวไทใหญ่เป็นอย่างมาก มีการจัดจำหน่ายในร้านค้าบริเวณชุมชนที่มีชาวไทใหญ่อาศัยอยู่เช่นบริเวณรอบๆ วัดป่าเป้า ในหมู่บ้านชาวไทใหญ่เช่นที่บ้านเปียงหลวง นอกจากนี้แล้วยังมีการจัดจำหน่ายในช่วงที่วัดมีการจัดงานกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนักร้องชาวไทใหญ่แล้ว นักร้องไทยเองก็ได้มีการร้องและแต่งเพลงสำหรับชาวไทใหญ่ด้วยเช่นกัน แอ๊ด คาราบาว ได้ทำอัลบั้มเพลง “รัฐฉานตำนานที่โลกลืม” ขึ้น โดยเนื้อหาภายในนั้นเกี่ยวกับชาวไทใหญ่และดินแดนที่เรียกว่ารัฐฉานทั้งอัลบั้ม ทำให้เห็นถึงการถูกเอาเปรียบกดขี่จากทหารพม่า การสูญเสียดินแดน การสู้รบ และการปลุกกระดมให้เกิดการรวมตัวเพื่อรัฐฉานของตนอีกครั้ง โดยใช้บทเพลงในอัลบั้มทั้ง 10 เพลงนั้นเป็นสิ่งที่สื่อสารให้ผู้ฟังที่มีความรู้สึกร่วมหรือกลุ่มคนที่เคยผ่านเหตุการณ์นั้นๆ มา รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความแค้นและถูกรังแกมาเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเพลง “สงครามเลือดสาละวิน” ที่มีเนื้อหาของชนเผ่าของพม่าที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวิน ที่ร่วมกันลงนามในสัญญาปางโหลง และเฝ้ารอวันที่ได้ได้รับเอกราชจากพม่าแต่สุดท้ายก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้น จึงได้มีการต่อสู้เพื่อดินแดนของตน เพลง “เหตุเกิดที่ตองจี” เล่าถึงเหตุการณ์ที่หญิงชาวไท

ใหญ่ถูกรุกรานจากทหารพม่า ไม่ว่าจะเป็นการข่มขืน คุกคาม คนในครอบครัวถูกฆ่า ที่ปกซีดีของแอ๊ด คาราบาว ในอัลบั้ม “รัฐฉานตำนานที่โลกลืม” นี้ ที่หน้าปกเป็นรูปศิลปกรรมของชาวไทใหญ่และมีภาพธงชาติของชาวไทใหญ่ โดยที่มีความหมายถึงชาติไต และได้ใช้ในวันชาติไต ถึงแม้คำร้องจะเป็นภาษาไทย แต่เนื้อหาภายในเป็นเรื่องเกี่ยวกับชาวไทใหญ่ที่ถูกรังแกโดยพม่า และการพยายามกู้ชาติของชาวไทใหญ่แทบทั้งสิ้น เทปและซีดีเพลงดังกล่าวนี้มีจำหน่ายในงานต่างๆ ที่จัดขึ้นในวัดป่าเป้า วัดกุเต้า และวัดอื่นๆ ที่ชาวไทใหญ่ไปร่วมงาน โดยที่แอ๊ด คาราบาวได้รับความนิยมจากชาวไทใหญ่เป็นอย่างมาก

ภาพถ่ายกับการสร้างความทรงจำร่วม
ภายในวัดป่าเป้าได้มีการสร้างความทรงจำร่วมกันระหว่างชาวไทใหญ่ โดยอาศัยภาพถ่ายที่แสดงประวัติความเป็นมาของชาวไทใหญ่ที่เคยมีบ้านเมืองเป็นของตนเอง มีผู้นำเป็นของตนเอง มีการร่วมมือกันสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ภาพถ่ายเหล่านี้ ได้แก่ ภาพเมืองเชียงตุง ภาพเจ้าฟ้าไทใหญ่ที่เป็นเจ้าเมืองต่างๆ ในอดีต และภาพเจ้านายไทใหญ่อื่นๆ ภาพหอหลวงเมืองเชียงตุง ภาพชาวเชียงตุงที่ได้ร่วมกันสร้างวัดป่าเป้า ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ต่างของชาวไทใหญ่ไว้ภายในวัด เพื่อที่ชาวไทใหญ่จะได้เห็นและระลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองอยู่เสมอ

นอกจากภาพประดับต่างๆ ที่กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ภายในวัดป่าเป้าและวัดกุเต้าแล้ว ร้านค้ารอบๆ ชุมชนวัดป่าเป้าและวัดกุเต้า ยังวางขายสิ่งต่างๆ ที่สร้างความรู้สึกผูกพันกับ “ชาติไทใหญ่” เช่น **ปฏิทินประจำปี ค.ศ.2006** เป็นปฏิทินที่ชาวไทใหญ่ในเชียงใหม่ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ 100 ปีของการก่อสร้างหอหลวงเชียงตุง ภาพในปฏิทินชุดนี้ประกอบด้วยภาพของหอหลวงเชียงตุงซึ่งเป็นที่อยู่ของเจ้าฟ้า สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2449 แต่ได้ถูกทหารพม่าทำลายทิ้งเมื่อ พ.ศ. 2534 นอกจากนี้ยังมีรูปเจ้าฟ้าเชียงตุงเจ้าก่อนแก้วอินแถลง ซึ่งครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. 2439 – 2478 รูปเจ้ากอนไต ซึ่งครองราชย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2480 - 2480 และได้ถูกลอบ

การประกวดนางงามชาวไทใหญ่ในงานปีใหม่ประจำปี

ปลงพระชนม์หน้าหอหลวงเชียงตุง รูปเจ้าชายหลวง เจ้าฟ้าหลวงเชียงตุงคนสุดท้าย ซึ่งครองราชย์ พ.ศ. 2489 – 2505 โดยพระองค์ได้ถูกรัฐบาลทหารพม่า จับกุมและจำคุกเป็นเวลา 6 ปี กระทั่งสิ้นพระชนม์เมื่อ พ.ศ. 2540

การทำบุญให้กับบุคคลสำคัญของชาวไทใหญ่ ก็มีผลในเชิงของการสร้างสำนึกใน “ชาติไทใหญ่” อย่างมาก เช่นในกรณีของ “เจ้าช้าง หยอง ห้วย” ผู้นำกลุ่มไทใหญ่คนสำคัญซึ่งเสียชีวิตที่แคนาดาเมื่อ 24 กรกฎาคม 2547 ชาวไทใหญ่ในพม่าและจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดพิธีไว้อาลัยขึ้น และได้มีการประกอบพิธีทางพุทธศาสนาที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้า เช่นเดียวกับ การสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์โบสถ์วิหาร ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ว่าเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี อันเป็นสิ่งที่ชาวไทยยกย่อง เช่น ในวัดป่าเปามีป้ายแสดงรายนามชาวไทใหญ่

จากถิ่นต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสร้างพระวิหารวัดป่าเป้า ซึ่งนอกจากจะมีเจ้ายอดศึก หัวหน้า RCSS แล้ว ยังมีคนในครอบครัว ลูกน้อง เจ้าอาวาสวัดพระนอนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศรัทธาวัดป่าเป้าอีกจำนวนหนึ่ง

การใช้สัญลักษณ์ธงชาติของไทใหญ่⁶

เป็นการเน้น “ความเป็นไทใหญ่” และ “ชาติไทใหญ่” อย่างเห็นได้ชัด ในกรณีธงชาตินี้ ไม่ได้ประดับเป็นธงผืนผ้าที่โบกสะบัดในบริเวณวัด เพราะอาจจะมี ความหมายแฝงในแง่ของการรวมกำลังในการต่อสู้ของชาวไทใหญ่เพื่อกอบกู้ดินแดนและอำนาจอธิปไตยของตน ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ดูแลเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าและดูแลเรื่องความมั่นคงของชาติ ไม่สามารถอนุญาตให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ทางวัดจึงประดับเฉพาะผืนธงชาติไทย แต่จะมีการใช้ธงชาติไทใหญ่ในรูปแบบแฝงเร้นอื่นๆ เป็นต้นว่า การใช้สีของธงชาติ

⁶ การให้ความหมายของแถบสีของธงชาติฉานนั้น สีเหลืองหมายถึงสีผิวของชาวไทใหญ่บ้างก็บอกว่าหมายถึงความเคารพในศาสนา ดินแดนที่เป็นพุทธศาสนาเพราะสีเหลืองนั้นคล้ายกับสีของจีวรของพระสงฆ์ สีเขียว หมายถึง น้ำ ดิน หิน ผา ธรรมชาติ ต้นไม้ใบหญ้าในแผ่นดินที่เขียวจีอุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของฉาน สีแดง มีความหมายถึงถึงเลือดเนื้อของชาวไทยใหญ่ที่เข้มขุ่นข้น กล่าวหาญชาญฉลาด มีความทรนง ไม่ยอมอยู่ใต้การปกครองของใครทั้งนั้น และสีขาว ในวงกลมหมายถึง วาจาและคำพูดที่ออกจากปากของชาวไทยใหญ่มีแต่ความบริสุทธิ์ การเป็นกลุ่มคนที่รักอิสระรักความสงบสุข

ไทใหญ่ในการทาสีบันไดขึ้นวิหารที่วัดป่าเป้า การติดสติ๊กเกอร์ที่มีภาพธงชาติไทใหญ่ของมูลนิธิ Community for promotion of Tai cultural and literature ที่หน้าตู้รับบริจาคภัตตาหารพระและเณรในบริเวณ วิหารวัดป่าเป้า การใส่ธงชาติไทใหญ่ไว้ในสติ๊กเกอร์ แม่เหล็ก ภาพสกรีนบนเสื้อผ้า ภาพบนหนังสือหรือบน แผ่นเพลง ตลอดจนการใช้ธงชาติประดับในงานกิจกรรม ต่างๆ นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าขายเสื้อยืดที่มีการสกรีน ภาพธงชาติของชาวไทใหญ่ หรือภาพเสื้อที่เป็น สัญลักษณ์แห่งอำนาจและความกล้าหาญของชาว ไทใหญ่

เห็นได้ว่าการสร้างและการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ ของชาวไทใหญ่นั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบ โดย ที่สิ่งต่างๆที่ชาวไทใหญ่ได้สร้างและผลิตซ้ำขึ้น ทำให้ ชาวไทใหญ่มีความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน เป็น กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะ โดดเด่น มีเอกลักษณ์ เป็นของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

5. การสร้าง “ความเป็นไทย” และ “ความเป็นพื๋-น้อง ระหว่างไทใหญ่กับไทย”

“ความเป็นไทใหญ่” ที่ทางวัดป่าเป้าและ วัดกุเต้าได้พยายามเน้นย้ำที่ทั้งเรื่อง “ความเป็น ไทย” และเน้น “ความเป็นพื๋-น้อง” หรือ “การมี สายโลหิตเดียวกันระหว่างไทใหญ่กับไทย” ด้วย เช่น การติดภาพถ่ายและรูปปั้นของพระนเรศวร ภายในวัด เพื่อเน้นว่าชาวไทใหญ่และชาวไทยมี ประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน มีความเป็นเมืองพื๋ เมืองน้องกัน เคยช่วยกันทำสงครามกับพม่าเพื่อกอบกู้ เอกราชของชาติ ภาครัฐของไทยก็มีบทบาทมากใน การปลูกฝัง “ความเป็นไทย” ที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับ “ความเป็นไทใหญ่” เช่น นายกองคึกการปกครองส่วน ท้องถิ่นเชียงใหม่ได้มอบอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรฯ และพระบรมสาทิสลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรฯ และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้แก่ วัดกุเต้าและวัดป่าเป้า

พระอธิการอินตา อินทวิโร เจ้าอาวาสวัด ป่าเป้าได้เคยมีบทบาทโดยตรงในการเน้นอัตลักษณ์ ไทใหญ่ในฐานะชาติที่มีสายเลือดเดียวกันกับคนไทย

ท่านได้เดินทางไปร่วมงานสัมมนาทางวิชาการที่ กรุงเทพมหานคร เรื่อง “สถานการณ์ผู้ลี้ภัย ในประเทศไทย” เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2550 และได้ให้นิยาม ความหมายแก่กลุ่มผู้ลี้ภัยว่าเป็น

“คน(ที่)ไหลมา” เพราะการไหลมา นั้นมีมานานแล้ว และมีหลายสาเหตุที่ ทำให้ต้องไหลมา เช่น การไหลเพื่อ หวังมาพึ่งพาพระบรมโพธิสมภาร ของพระเจ้าอยู่หัว หรือเห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตย ไม่ได้มาอย่างสมัครใจ แต่เผชิญกับ ความลำบาก อยู่บ้านเกิดไม่ได้ กิน ไม่ได้ การไหลมาของชาวไทใหญ่นั้นก็ หวังพึ่งญาติพี่น้องที่เป็นสายโลหิต เดียวกัน ยามทุกข์ยากจึงขอมาพึ่งพา สงบก็กลับไปเดิม ต่อมาเมื่อถูกนิยาม เป็น “ผู้ลี้ภัย” “คนหนีเข้าเมือง” จึง เดือดร้อนคิดทำอะไร อยู่ไม่ได้ กลับ ไม่ได้ ซึ่งวัดก็ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ คนเหล่านี้บ้างตามสมควร

คำกล่าวของเจ้าอาวาสวัดป่าเป้าข้างต้น สอดคล้องกับบทเพลงที่แอ็ด คาราบาว ได้แต่งขึ้นเมื่อ ปี 2549 กล่าวถึงชาวไทใหญ่ว่าเป็น “คนไทย” หรือ เป็น “พื๋-น้องกันกับคนไทย” เพราะเคยอยู่ในแผ่นดิน จีนมาด้วยกัน เมื่อถูกจีนรุกรานจึงอพยพลง ชาวไท ใหญ่ไปอยู่ที่รัฐฉาน ต้องสูญเสียดินแดนจากการ รุกรานของพม่า ตัวอย่างเช่น เพลง “ฉานสเตท”

(พูด) ชนชาติไตหรือไทใหญ่คือ พี่น้องของ คนไทยสยาม พวกเขามีแผ่นดินของตนเองคือรัฐฉาน ในสหภาพพม่า แต่ 50 ปีที่ผ่านมาภายใต้อำนาจการ ปกครองของเผด็จการทหารพม่า รัฐฉานของชาวไต ถูกยึดครอง ประชาชนชาวไตถูกเข่นฆ่า ข่มขืนและ ถูกทารุณกรรมคนแล้วคนเล่านับแสนนับล้านคน ชาวไต ภายใต้การนำของเจ้ายอดศึกจึงผนึกกำลังกันเป็น กองทัพ ภายใต้ชื่อว่าฉานสเตทอาร์มี หรือ SSA จาก อดีตถึงปัจจุบันสถานการณ์ด้านซ้าย 10 นาฬิกาของ ไทยสยาม ไม่เคยแปรเปลี่ยน ผลงาน เพลงชุดนี้คือ

แนวร่วมจากคนไทยสยามคนหนึ่ง คือกำลังใจจากมิตร
สหาย ที่เฝ้าปรารภนาให้พี่น้องชาวไทบรรลु
วัตถุประสงค์ในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอธิปไตย
นั้นคือเสรีภาพเหนือดินแดน อันเป็นถิ่นกำเนิดของ
ชนชาติไท ข้างซ้ายสิบนาฬิกานั้น ตะวันยังคร่ำยัง
โศกศัลย์เหตุการณ์ผ่านเลนส์บนแว่นวัน ถอยมาด้วยกัน
ทั้งงานใต้ เมื่อเจงกิสข่านกรีธาทัพ รุกตีเข้ามาถึงจีน
ใต้เขาถอยร่นมาเป็นไทย แต่ไทยใหญ่เราถอยร่นมา
เป็นไทย แต่ไทยน้อย * ฉานสเตท ฉานสเตท ฉานสเตท
ฉานสเตท ไทยใหญ่ ไทยใหญ่ ไทยใหญ่ ไทยใหญ่

ดินแดนที่ปรกคลุมด้วยเทือกเขา มีดอกไม้ขาวพยับงรัย
วันนี้อบอวลด้วยควันไฟ ที่เผาล้างมลทินคอยนิทา
เพื่อลบคำตราหน้าว่าคำฝัน เพื่อกอบกู้แผ่นดินจากพม่า
แล้ววันนี้ไทยน้อยจึงเปิดตา ซ้าย 10 นาฬิกา มีชนชาติไท
มีภาษาเป็นของตนเอง มีหนังสือเป็นของตัวเอง
มีแผ่นดินเป็นของตัวเอง มีลูกหลานคู่ตัวเอง
ประชนชาวไทยได้เจ้าฟ้าไปเฝ้าขุนศึกขุนสาธุกิจขึ้นสู่อำเภอหัวพม่า
เพื่อแผ่นดินบิตร์ มารดา เพื่อนาคดไทยใหญ่ ไทย
ข้างซ้ายสิบนาฬิกานั้น คือรู้ฐานะบ้านช่องของไทยใหญ่
เขาต่อสู้เพราะเขาคือคนไทย ไม่ใช่หมองโสร่งขี้โกงเมือง
อย่าเห็นเป็นเรื่องของชาวบ้านตามตำหนาคือพี่น้องคือผองเพื่อน
อย่าเป็นกันชนกันคนเถื่อนที่สลับเลียบประวัติศาสตร์ของชนชาติไท

เนื่องจากพระอิทธิกรอินตา อินทวิโร เจ้าอาวาส
วัดป่าเป้า เห็นว่าไทใหญ่และไทยมีสายเลือดเดียวกัน
จึงได้เน้นทั้งความเป็นไทใหญ่และความเป็นไทยไป
พร้อมกัน เช่น ท่านได้แต่งหนังสือ วิธีเรียนหนังสือ
ไทย 200 ชั่วโมงแบบง่าย ๆ และหนังสือไทใหญ่
และจัดตั้งโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ในวัดป่าเป้าขึ้น เพื่อ
สอนภาษาไทใหญ่และสอนภาษาไทย ปัจจุบัน (พ.ศ.
2550) โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่นี้ถูกยกเลิกไปแล้ว เหลือแต่
การศึกษาภาคค่ำ ซึ่งครูที่สอนมีทั้งพระภิกษุและ
ฆราวาส ส่วนผู้เรียนโดยมากจะเป็นชาวไทใหญ่และ
ชาวเขาที่ใช้เวลาร่างมาเรียนหนังสือเพื่อให้รู้
ภาษาไทย และสามารถประกอบอาชีพที่ดีกว่า ในการ
สอนภาคค่ำนี้มีการปลูกฝังอุดมการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน
อย่างเข้มข้น จากการสัมภาษณ์อาจารย์ท่านหนึ่ง ได้
ให้ข้อมูลว่า “ตนเองเป็นคนเชียงใหม่ บรรพบุรุษมา
จากพม่าเพราะฉะนั้นตนเองสามารถพูดภาษาไทใหญ่
ได้ ตนเองเป็นอาจารย์สอนที่มูลนิธิได้หลายปี...

หลักสูตรที่ตนเองสอนนั้นใช้แบบเดียวกับที่สอน
ชาวเขา เน้นให้รักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
ไทยเพราะตอนนี้เราอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย ”

การแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
ไทยเช่นนี้ ปรากฏในหมู่ชาวไทยใหญ่ ทั้งในและนอก
พื้นที่วัด เช่น การประดับพระบรมสาทิสลักษณ์ไว้ใน
บ้านเรือน พันเอกเจ้ายอดศึกผู้นำสูงสุดของ SSA และ
RCSS ประธานในพิธีเปิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ซึ่งจัดระหว่างวันที่ 8-10 มิถุนายน
2549 ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ตนเองและประชาชนไทยใหญ่
เคารพศรัทธาพระเจ้าอยู่หัวของคนไทยเป็นอย่างดีว่า

“ตั้งแต่ผมเป็นผู้นำกองทัพไทย
ใหญ่และมาตั้งฐานอยู่ที่ดอยไตแลงเมื่อ
ปี 2542 เป็นต้นมา ผมจัดพิธีบูชา
คารวะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
มาตลอดทุกปีในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
อันที่จริงผมเริ่มคิดมาตั้งแต่ยุค MTA
(พ.ศ.2528-2538) ที่ขุนสาเป็นผู้นำแล้ว
แต่ผมยังเป็นแค่นายทหารเล็กๆ ทำอะไร
ไม่ได้จึงได้แต่เคารพพระองค์ท่านอยู่ในใจ...

ความนับถือในพระราชนิพนธ์ของไทย
ของผม มีเหตุมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.2520
ตอนผมอายุราวๆ 17-18 ปี... เพิ่งเข้ามา
เป็นทหารกู้ชาติ เจ้ากองเจิงผู้นำไทย
ใหญ่ตอนนั้นคัดเลือกผมกับเพื่อนทหาร
ไทยใหญ่ประมาณ 10 คน ไปเป็น รปภ.
ร่วมกับหน่วย ศชด.327 ของไทย ไปถวาย
อารักขาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จ
หมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง
จังหวัดเชียงใหม่... พระองค์ท่านถาม
ผมว่าสบายดีหรือเปล่า เป็นไทยใหญ่
หรือเปล่า อยู่ที่ไหน ผมตอบว่า เป็น
ไทยใหญ่ครับ อยู่บนดอย วันนั้นท่าน
สอนให้รักสามัคคีกัน ให้เรียนหนังสือให้
เก่ง ถ้าเก่งจะทำอะไรก็ง่าย” (นิพัทธ์พร
เพ็งแก้ว 2550)

ชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ได้เลือกวันสำคัญของไทยในหลายวัน เพื่อทำกิจกรรมขึ้นภายในวัด เพื่อต้องการแสดงให้รัฐเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของคนไทย มีความรัก และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์เหมือนกับคนไทย เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือวันพ่อแห่งชาติ วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถหรือวันแม่แห่งชาติ วันเด็ก ฯลฯ และชาวไทยใหญ่ได้มีการจัดงานประเพณีต่างๆ เช่นเดียวกับชาวเชียงใหม่ เช่นวันสงกรานต์ วันลอยกระทง รวมไปถึงวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ ดังในกรณีช่วงวันที่ 9 มิถุนายน 2549 ซึ่งภาครัฐและเอกชนของไทยได้จัดงานเพื่อฉลองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครองราชย์ครบ 60 ปี ทางวัดป่าเป้าก็มีกิจกรรมขึ้นภายในวัด โดยมีการรณรงค์ให้ชาวไทยใหญ่ใส่เสื้อสีเหลือง มีการออก ร้านขายของรวมทั้งเสื้อสี

เหลือง สายรัดข้อมือ (wrist band) สีเหลือง การจัดงานดังกล่าวยิ่งใหญ่ไม่แพ้กับงานปีใหม่ที่นี่เพิ่งผ่านไปตอนต้นปี จากการสัมภาษณ์ นางสาวแอน เกี่ยวการรณรงค์ให้ใส่เสื้อสีเหลืองและสายรัดข้อมือ ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า “ตนเองใส่เสื้อ สีเหลืองเพราะทางโทรทัศน์ได้มีการรณรงค์จึงซื้อมาใส่และเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองรักและเคารพในหลวง และทางโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ก็ได้มีการรณรงค์ให้ใส่เช่นกัน”

กรณีการจัดงานปอยส่างลอง ครั้งที่ 14 ที่วัดป่าเป้านั้น ได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายกเทศบาลนครเชียงใหม่และองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชนอื่นๆ โดยที่งานดังกล่าวได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-6 เมษายน 2550 เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา

งานปอยส่างลอง (งานบวชลูกแก้ว) ของชาวไทยใหญ่

"สร้างลง" ในงานปอยสร้างลง (งานบวชลูกแก้ว) ของชาวไทใหญ่

กรณีการจัดงานปอยสร้างลงระหว่างวันที่ 23 – 26 มีนาคม 2550 ที่วัดกุเต้า มีข้อความที่เขียนขึ้นเพื่อติดบนเวที ความว่าเป็นการงานปอยสร้างลงครั้งที่ 5 เพื่อเฉลิมพระชนพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ 80 พรรษา มีการประดับธงชาติไทยในงานปอยสร้างลงประจำปี ที่วัดป่าเป้า การนำเอาธงชาติไทยมาใช้ในขบวนในการแห่สร้างลงในงานปอยสร้างลงประจำปี 2550 ของวัดกุเต้า การจัดงานเพื่อร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสดังกล่าวที่วัดป่าเป้า ได้มีการจัดคอนเสิร์ต “สานน้ำใจพี่น้องไต ร่วมถวายพระพรแด่ในหลวง” โดยมีศิลปินยอดนิยมชาวไทยกระจายเจิงหาญ และเจิงหาญแลง ในคืนวันที่ 3 และ 4 มิถุนายน 2549 โดยในวันที่ 4 มิถุนายน 2549 มีพิธีทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง ทำพิธีทางศาสนา และถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยในช่วงค่ำนอกจากมีการแสดงคอนเสิร์ตแล้ว ยังมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมชาวไตถวายพระพรเบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ในการนี้คณะทำงานจะถวายเงินจากการจัดงานดังกล่าวแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเป็นพระราชกุศลในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 60 ปี โดยมีนายอำเภอเมืองเชียงใหม่

เป็นผู้รับมอบ ผู้มาร่วมงานจุดเทียนชัยถวายพระพร และถวายสัตย์ปฏิญาณว่าจะร่วมกันทำความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่ก่ออาชญากรรม เพราะสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้อาศัยผืนแผ่นดินไทยอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขภายใต้พระบารมี นอกจากนี้ยังได้รวบรวมเงินจำนวนหนึ่งมอบให้กับนายชนะศึก หนูชัย ปลัดอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อสมทบทุนมูลนิธิธิดาสาเพื่อนพี่(ภา) ยามยากนำไปใช้ในสาธารณกุศลต่อไป (ธนวรรณ ชุมแสง 2549)

การจัดงานประเพณีปีใหม่ไตก้าวเข้าสู่ปีที่ 2549 ที่วัดกุเต้า ได้มีการร่วมมือกันระหว่างพระสงฆ์ องค์การพัฒนาเอกชนและหน่วยงานของรัฐ หลังจากครูบาจันทรังสี เจ้าอาวาสวัดกุเต้า ให้พรเป็นภาษาไทยใหญ่แล้ว รองนายเทศมนตรี เทศบาลเมืองนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นประธานเปิดงานนี้ ได้กล่าวถวายพระพรแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ พร้อมร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี

นอกจากนี้แล้ว ในด้านการศึกษา เนื้อหาในวิชาภาษาไทยนั้นจะเน้นให้ผู้มาเรียนมาความสำนึกในความเป็นไทยที่มีชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นหัวใจ เช่น การสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง “พระมหากษัตริย์” เน้นว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญและทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ พระราชกรณียกิจที่สำคัญในการทำนุบำรุงประเทศชาติ ให้เจริญรุ่งเรือง ได้แก่ การเกษตร การจัดการแหล่งน้ำจัดที่ทำกินและส่งเสริมการประกอบอาชีพ ทรงทำนุบำรุงศาสนาทุกศาสนา และให้ทุกคนมีเสรีภาพในการนับถือ ด้านการศึกษาทรงสนับสนุนทางการศึกษา ได้ทรงมีทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ด้านสาธารณสุข ทรงสนับสนุนให้การบริการทางด้านสาธารณสุขไปสู่ชนบทอย่างทั่วถึง

จากการสัมภาษณ์แอน นักเรียนในห้องเรียนภาษาไทย ในโรงเรียน กศน. ที่วัดป่าเป้า ได้เล่าว่า “ในวิชาภาษาไทยที่เรียนในวันนี้อาจารย์ผู้สอนจะให้คัดไทยตามคำศัพท์ที่อาจารย์ได้เขียนให้บนกระดาน ในวันนี้จะป็นคำเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ โดยที่อาจารย์ผู้สอนจะอธิบายความหมายของคำแต่ละคำ โดยส่วนตัวคิดว่า การมาเรียนหนังสือที่โรงเรียนนี้จะช่วยให้สามารถพูดภาษาไทยได้จะได้มีงานที่ดีทำเมื่อเรียนจบ”

ทวิวัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ มิได้ปรากฏเฉพาะที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้าเท่านั้น ยังปรากฏในพื้นที่อื่นๆ อีกมาก เช่น การจัดงานปอยส่างลองที่วัดเปียงหลวง สะท้อนทวิวัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ ทั้งเพื่อประโยชน์ของการท่องเที่ยวและเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อ “ความเป็นไทย” ดังที่พระมหาไกรสร กลญาณธโร เจ้าอาวาสวัดเปียงหลวง และประธานจัดงานฝ่ายสงฆ์ กล่าวว่า

“การจัดงานในปีนี้จะเน้นตามแบบประเพณีดั้งเดิมของไทยใหญ่ให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ขึ้นไปเที่ยวยังชายแดนไทย-พม่าบริเวณบ้านเปียงหลวง จะได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่อย่างแท้จริง สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดงาน เพื่อ

อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยใหญ่ เนื่องจากในหมู่บ้านแห่งนี้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนไทใหญ่ และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างในช่วงปิดเทอมมีโอกาสศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา รวมทั้งเพื่อเป็นการร่วมเทิดพระเกียรติองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา ด้วยการจัดงานปอยส่างลองในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากท่านผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยตลอดงานรวม 5 วัน จะมีการแสดงมหรสพหลายอย่าง ซึ่งในปีนี้อย่างคณะผู้จัดได้เชิญคณะजाตไต(ลีเกไทใหญ่) จากเมืองสีป้อ จัอกเม ภาคเหนือรัฐฉานมาร่วมแสดงด้วย ส่วนพิธีเปิดงานจะมีขึ้นในวันที่ 22 เมษายน 2550 โดยจะมีเจ้าราชวงศ์ ณ เชียงใหม่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ไปเป็นประธานเปิดงาน” (สำนักข่าว S.H.A.N. 2550ข)

6. ผลจากการสร้างและผลิตซ้ำทวิวัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่

การอาศัยวัดและพุทธศาสนาเป็นพื้นที่ทางสังคมในการแสดงออกซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อและประวัติศาสตร์ชาติ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนในประเพณีและวัฒนธรรมทั้งที่เป็นคนไทใหญ่ คนไทย และนักท่องเที่ยว ล้วนส่งผลต่อการยืนยันและการรับรู้ในอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนของชาวไทยใหญ่ได้เป็นอย่างดี

ในด้านที่ชาวไทยใหญ่แสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ไทยนั้น ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ราบรื่นกว่าเดิมระหว่างชาวไทยใหญ่พลัดถิ่นกับคนไทย สังคมไทย และภาครัฐของประเทศไทย แต่ที่สำคัญก็คือ การยอมรับอัตลักษณ์ที่เป็นไทยในบางด้านนั้น ทำให้ชาวไทยใหญ่ได้มีโอกาสสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ไทใหญ่ได้สะดวกโดยไม่ถูกระแวงหรือถูกต่อต้านจากคนไทยและภาครัฐของไทย แม้จะเคยมีการจับกุมชาวไทยใหญ่พลัดถิ่นที่กำลังเดินทางมาร่วมงานประเพณีอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้เข้ามาจับกุมในเขตวัดแต่อย่างใด ชาวไทใหญ่ยังคงสามารถจัดกิจกรรมในวัดได้อย่างต่อเนื่อง อาจกล่าว

ได้ว่าการยืนยันในความจงรักภักดีต่อ “ชาติไทย” และ “ความเป็นไทย” ทำให้ชาวไทใหญ่มีโอกาสแสดงออกซึ่งความผูกพันกับ “ชาติไทใหญ่” และ “ความเป็นไทใหญ่” เป็นต้นว่า การแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย ทำให้สามารถใช้ชีวิตกิจกรรมต่างๆ โดยได้รับความสนับสนุนจากภาครัฐของไทยเป็นอย่างดี เช่น การสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

ทิวทัศน์ยังช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ว่าชาวไทใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ทำให้คนไทยและรัฐไทยเห็นว่าชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีความสามัคคี รักพวกพ้อง มีความปรองดองและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันช่วยเหลือกันในยามที่มีปัญหา และยังได้ร่วมกันทำกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ เช่น สามารถจัดกิจกรรม เช่นงาน “คอนเสิร์ตชาวเครือไตเพื่ออนุรักษ์สัตว์ป่า” ซึ่งจัดขึ้นวันที่ 16 -17 กันยายน 2549 ที่สวนสัตว์เชียงใหม่ โดยมีนายธนภัทร พงษ์ภมร ผู้อำนวยการสวนสัตว์เชียงใหม่ร่วมกับนางซูศรี เชาว์วาทีน นักจัดรายการวิทยุภาคภาษาไทใหญ่ประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินงาน คณะผู้จัดงานได้เชิญนักกีตาร์ชื่อดังขวัญใจชาวไทใหญ่มาร่วมแสดงสองคน ได้แก่ จายหาญแลง แสดงในวันแรก และจายเจิงหาญ แสดงในวันที่สอง สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดงานก็เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของสวนสัตว์และเพื่อเสริมความรู้ให้กับแรงงานชาวไทใหญ่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่า ภายในงานนอกจากจะมีการแสดงคอนเสิร์ตที่สร้างความสนุกสนานแล้ว ยังมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและป่าไม้จากเจ้าหน้าที่ อีกทั้งมีเจ้าหน้าที่จากกรมการจัดหางานและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปตั้งเต็นท์คอยให้ความรู้ด้านแรงงานและสุขภาพด้วย

สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เน้นถึงอัตลักษณ์หรือ “เอกลักษณ์” ไทใหญ่ ส่งผลให้เกิดเครือข่ายไทใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อชาวไทใหญ่

7. อัตลักษณ์ไทใหญ่กับการสร้างเครือข่ายของชาวไทใหญ่

การสร้างอัตลักษณ์ด้านที่มีความเป็น “ไทใหญ่” ช่วยสร้างชุมชนไทใหญ่ในจินตนาการ ให้รู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกัน เป็นกระบวนการเดียวกันกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความรู้ทางด้านกฎหมายและความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยให้ชาวไทใหญ่ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ การดูแลสุขภาพตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อนันทนาการ โดยมีวิทยุกระจายเสียงคลื่นความถี่ต่างๆ เป็นสื่อในการช่วยเชื่อมโยงเครือข่ายของชาวไทใหญ่ ที่สำคัญได้แก่วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (คลื่นความถี่ AM 1476 MHZ) ซึ่งออกอากาศเป็นภาษาไทใหญ่ในบางช่วงเวลา เนื่องจากเป็นคลื่นวิทยุความถี่สูง จึงรับฟังได้ในอาณาบริเวณที่กว้างขวาง มีผู้ฟังเป็นชาวไทใหญ่ในประเทศไทย พม่า ยูนนาน และลาว และคลื่นวิทยุชุมชน FM 99 MHz ของมูลนิธิ MAP เป็นต้น คลื่นวิทยุเหล่านี้เชื่อมโยงชาวไทใหญ่ด้วยการเปิดเพลงภาษาไทใหญ่ และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาเพื่อส่งข่าวสารถึงชาวไทใหญ่ด้วยกัน

จากการสัมภาษณ์ ลุงแสนเมือง นักจัดรายการวิทยุชาวไทใหญ่ที่ทำงานให้กับมูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการทำงานของตนที่เกี่ยวข้องกับทางวัดป่าเป้าและวัดกุเต้าอย่างน่าสนใจว่า “เนื่องจากผมเป็นคนไทยที่มีเชื้อสายเป็นชาวไทใหญ่ และผมได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางวัดป่าเป้าได้จัดขึ้นตั้งแต่ปีแรกที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาวไทใหญ่ การทำงานของผมคือเป็นนักจัดรายการวิทยุ หน้าที่ของผมคือเป็นนักประชาสัมพันธ์ จึงมีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ทั้งในส่วนของหน้าที่ บริการต่างๆ ขององค์กร และเชิญชวนให้พี่น้องชาวไทใหญ่ไปร่วมงานที่วัดป่าเป้าและกุเต้าได้จัดขึ้นในทุกปี ไม่ว่าจะเป็นงานความสัมพันธ์ส่วนตัวนั้นตนเองได้เป็นคนประสานงานในการจัดกิจกรรมกับทางเจ้าอาวาสทั้งสองวัด เช่นใน

งานปีใหม่ของวัดกุเต้าผมจะเป็นคนดำเนินการแทนเจ้าอาวาสไม่ว่าจะเป็นการติดต่อนักร้องมาแสดงในงานดังกล่าว สำหรับท่านเจ้าอาวาสจะมีหน้าที่ในการให้คำอวยพรแก่พี่น้องชาวไทยใหญ่ให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตลอดปีเป็นภาษาไทยใหญ่”

ภายในวัดป่าเป้ามีการติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัครอาสาสมัครชาวไทยใหญ่เป็นผู้ให้ข้อแนะนำทางกฎหมายทางด้านแรงงานแก่กลุ่มเพื่อนชาวไทยใหญ่ และภายในวัดกุเต้ามีป้ายประกาศรับสมัครงานของบริษัทเอกชนที่ติดเพื่อให้ชาวไทยใหญ่ที่เข้าไปทำบุญและสนใจที่จะทำงานสมัครได้โดยตรงที่บริษัทดังกล่าว ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการหางานทำชาวไทยใหญ่

การสร้างเครือข่ายชาวไทยใหญ่นั้นนอกจากภายในจังหวัดเชียงใหม่และภายในประเทศไทยแล้วชาวไทยใหญ่ยังได้มีการรวมตัวและการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศอีกด้วย ชาวไทใหญ่มีความเป็นเอกภาพค่อนข้างมาก จึงมีการสร้างเครือข่ายทางชาติพันธุ์ข้ามพรมแดน จากการสอบถาม นายจ้างที่มีบ้านเกิดอยู่ที่เชียงตุง อายุ 42 ปี กล่าวว่า “ผมมีความสัมพันธ์กับชาวไทยใหญ่ด้วยกันทั้งในไทย ในพม่าและจีน เพราะบรรพบุรุษอยู่จีน ผมเกิดที่เชียงตุง ประเทศพม่าและตอนนี้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ 20 ปีแล้วสาเหตุที่เข้ามาเพราะต้องการมาหางานทำและมีญาติเข้ามาอาศัยอยู่ก่อนแล้วแถวข้างเผือก เงินที่ได้จากค่าแรงก็จะส่งไปให้ครอบครัวที่พม่าและตนเองก็จะเลี้ยงถึงญาติของผมที่เมืองจีนอยู่เสมอ

ชาวไทยใหญ่หลายคนกล่าวในการให้สัมภาษณ์ว่า จากการเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันที่วัดทั้งวัดป่าเป้าและวัดกุเต้าทำให้ทราบว่าญาติพี่น้องของตนอยู่ที่ไหนบ้าง และต้องการความช่วยเหลืออย่างไร เช่น การเงิน การทำงานและการสนับสนุนอื่นๆ จากการสัมภาษณ์นายสมชาย (ตามชื่อไทย) ได้เล่าว่า “ในช่วงที่ตนเองอพยพเข้ามาในเชียงใหม่ประมาณ 10 กว่าปีมาแล้ว ตอนนั้นผมยังไม่มีเงินเดือนที่พอจะซื้อมือถือถือการที่จะติดต่อหาญาติพี่น้องนั้นที่วัดป่าเป้าจะดีที่สุดเพราะชาวไทยใหญ่รู้จักว่าเป็นวัดของชาวไทยใหญ่และเป็นที่ที่สามารถจะนัดหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

ได้ ในช่วงวันพระหรือวันที่ต้องไปทำบุญที่วัดพี่น้องชาวไทยใหญ่จะมาทำบุญที่วัดโดยไม่ได้นัดหมาย จึงเป็นช่วงที่ดีที่จะทำให้ได้พบญาติพี่น้อง ทำให้ทราบว่าใครทำอะไรอยู่ที่ไหน ปัจจุบันมือถือเริ่มเข้ามามีบทบาทเป็นช่องทางหนึ่งในการติดต่อระหว่างกันแต่ผมก็ยังคงนัดเจอกันที่วัดเพราะสะดวกและตำรวจไม่เข้ามายุงวุ่นวาย”

นอกจากนี้แล้ววัดกุเต้าได้หนุนช่วยการสร้างเครือข่ายของชาวไทยใหญ่ผ่านคลื่นวิทยุด้วยการอนุญาตให้ติดป้ายประชาสัมพันธ์คลื่นวิทยุ AM 1476 MHz ภายในบริเวณวัด คลื่นวิทยุดังกล่าวนี้นอกจากออกอากาศเป็นภาษาไทยและภาษาชนกลุ่มน้อยอื่นๆ แล้ว ยังออกอากาศเป็นภาษาไทย เพื่อปลุกฝัง “ความเป็นไทย” ไปพร้อมกัน เช่น มีรายการปาฐกถาธรรมและรายการเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ทั้งที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้า มักมีป้ายประกาศประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของชาวไทยใหญ่เป็นภาษาและตัวอักษรไทใหญ่ หรือมีข้อความภาษาไทยและตัวอักษรไทยอยู่คู่กันกับภาษาและตัวอักษรไทใหญ่ ติดอยู่ตามกำแพงวัดเสมอ ๆ เช่น ป้ายเชิญชวนให้ชาวไทยใหญ่นำลูกหลานมาบวชในงานปอยสาংลง เป็นต้น

จากความสำนึกในอัตลักษณ์ไทใหญ่ ทำให้เยาวชนชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนที่เรียกว่า **กลุ่มเยาวชนไทเชียงใหม่** ขึ้น สมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งกล่าวว่า

“สมาชิกของกลุ่มเยาวชนไทนั้นมีมาก ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน มีทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยมากเป็นชาวไทยใหญ่ที่ย้ายถิ่นเข้ามาในเชียงใหม่เพื่อขายแรงงาน อายุของสมาชิกในกลุ่มมีตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนเกือบ 30 ปี จะมีการนัดประชุมกันทุกเดือนที่บ้านของผู้นำกลุ่มซึ่งเป็นร้านอาหาร กิจกรรมที่ทำร่วมกันนั้น สำหรับผู้ชายก็จะเล่นฟุตบอล เล่นดนตรีที่ทันสมัย เพื่อออกงานต่างๆ เพื่อนในกลุ่มที่เล่นดนตรีนั้น

จะร้องเพลงได้ทั้งเพลงไทใหญ่และเพลงไทย สำหรับเพื่อนที่เป็นผู้หญิงนั้น มีการฝึกหัดการแสดงของชาวไทใหญ่ เช่น การฟ้อนนก กิ่งกะหรี การฟ้อนไต เพื่อแสดงในช่วงงานเทศกาล การแสดงที่ลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ในช่วงที่มีถนนคนเดิน และในงานที่จัดขึ้นที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้า สมาชิกกลุ่มเยาวชนไตเชียงใหม่ก็ได้ไปแสดง ”

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การต่อสู้และการปรับตัวของชาวไทใหญ่ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่วัดป่าเป้าและวัดกุเต้า ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นการสร้างและการผลิตซ้ำ อัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ เพื่อจะอยู่ในสังคมไทย อย่างราบรื่นขึ้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการสร้างและการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ได้ออกมาในรูปแบบของทิวทัศน์ อัตลักษณ์ทั้งสองแบบได้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับชาวไทใหญ่ในการต่อสู้และปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้อย่างสงบสุข โดยที่วัดเป็นพื้นที่ทางสังคมให้ชาวไทใหญ่สร้างและผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของตน โดยได้มีการแสดงออกมาในรูปแบบของกิจกรรม งานประเพณี ความเชื่อและผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งชาวไทใหญ่ได้มีการเรียนรู้ และปรับตัวโดยการสร้างความเป็นไทยขึ้นมา และรัฐไทยเองก็ได้ประโยชน์จากชาวไทใหญ่ในแง่ของการท่องเที่ยว โดยนำมาเป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ทิวทัศน์เป็นทางเลือกของชาวไทใหญ่ พลัดถิ่นที่ได้สร้างและแสดงออกขึ้นเพื่อที่เปลี่ยนอัตลักษณ์ที่รัฐไทยและสังคมไทยรับรู้ และเพื่อสร้างเครือข่ายของชาวไทใหญ่ ทั้งเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการและเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้นมาเป็นองค์กร ทิวทัศน์ยังส่งผลให้รัฐไทยมีความเชื่อใจ ไม่หวาดระแวงในกลุ่มชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และผ่อนคลายมาตรการในการจัดการกับแรงงาน

แรงงานและกลุ่มคนต่างด้าว ซึ่งจะส่งผลให้ชาวไทใหญ่พลัดถิ่นสามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้อย่างปกติสุขมาก การผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ยังมีประโยชน์โดยตรงต่อชาวไทใหญ่นอกจากการสร้างเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างชาวไทใหญ่แล้ว ยังมีผลต่อการที่ชาวไทใหญ่รุ่นหลังได้เรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองและความรู้สึกถึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวไทใหญ่ที่ช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจ

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้อพยพและการบริหารจัดการเรื่องแรงงานต่างด้าว จึงควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเชิงบูรณาการทั้งทางด้านศาสนา วิถีชีวิต และการจัดการปัญหาต่างๆ ที่เอื้อให้ชาวไทใหญ่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัดได้จัดขึ้น ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อชาวไทใหญ่แล้ว ยังมีผลต่อการจัดระเบียบแรงงานชาวไทใหญ่ได้อย่างเหมาะสม ในสภาวะที่สังคมไทยก็ต้องการใช้ประโยชน์จากแรงงานราคาถูก และต้องการรายได้จากการท่องเที่ยว

การที่ชาวไทใหญ่ได้ใช้ชีวิตในพุทธศาสนาเป็นพื้นที่ทางสังคมในการสร้างและผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ โดยมีพระสงฆ์เป็นสื่อกลางนั้น ถือว่าเป็นกระบวนการที่กลมกลืนกับความเชื่อและประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่และคนไทย โดยเฉพาะวัดซึ่งเป็นพื้นที่ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประกอบกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเป็นที่พักพิงในยามที่เดือดร้อน ตลอดจนการเป็นที่พักพิงเพื่อเตรียมตัวในการออกสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งชาวไทใหญ่บางส่วนพักพิงอยู่ในวัดในฐานะฆราวาสและบางส่วนได้บวชเรียนโดยอาศัยการบวชเรียนเป็นช่องทางในการสร้างความมั่นคงแก่ชีวิต เช่น เพื่อจะได้เรียนภาษาไทยและมีการศึกษาสูงขึ้นซึ่งช่วยในการทำงานในอนาคต

การสร้างและการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ได้ส่งผลอย่างมากต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะงานกิจกรรมปอยส่างลอง⁷ การ

⁷ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมประเพณีปอยส่างลอง รวมทั้งการรวบรวมกำหนดการจัดงานปอยส่างลองในวัดต่างๆ แสดงไว้ในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

พื่อนนกกิงกะหฺร่า ตลอดจนอาหารไทใหญ่และสถาปัตยกรรมต่างๆ ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้จะมีฤดูกาลและวิถีที่เชื่อมโยงกับความเชื่อของชาวไทใหญ่โดยตรง ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เทศบาล

นครเชียงใหม่และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ. เชียงใหม่) ตลอดจนวัดป่าเป้าและวัดกุเต้า จึงควรกำหนดนโยบายที่มีผลต่อการส่งเสริมการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทใหญ่ในแนวทางที่เอื้อต่อวิถีชีวิตของชาวไทใหญ่และเอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปพร้อมกัน

บรรณานุกรม

- กรุงเทพมหานคร. (2549). **งาน 60 ปีในหลวงของกองทัพภูษาดไทยใหญ่**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2550. จาก http://www.archanwell.org/autoprint/print.php?t=2&s_id=4&d_id=4&page=1.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2540). **สถานะของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิตติกันต์. (2548). **ชีวิตในมมมิต ของชายขายบริการไทยใหญ่**. *สาละวินโพสต์* 26 : 2-9.
- เกษียร เตชะพีระ. (2538). **วิวาทะโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- โกเมียนต์ เวย์. (2546). **บันทึกชีวิตแรงงานพม่า จากแรงงานทาสสู่แรงงานเถื่อน**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า.
- โกศล ศรีมณี. (2534). **“ปอยส่างลอง” เอกสารส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. พุทธกิจยาน 2534.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. (2515). **ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย**. พระนคร: แพร์พิทยา.
- คณะกรรมการประชาสัมพันธ์การจักระบบการจ้างแรงงานต่างด้าว. (2549). **คู่มือการจักระบบการจ้างแรงงานต่างด้าว**. กรุงเทพฯ: อาลาโมด แอท แอนด์ปรีน.
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2545). **สังคมศาสตร์ข้ามพรมแดน**. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์ เชียงใหม่.
- เคอไต. (2550). **นักร้องไทใหญ่ยอดนิยม**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2550. จาก http://www.lannaworld.com/cgi/lannaboard /reply_topic.php?id=44802
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2541). **ไท (TAI)**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2530). **“ประวัติศาสตร์การสร้างตัวตน” อยู่เมืองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนวรรณ ชุมแสง. (2549). **วัดป่าเป้า จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับพี่น้องชาวไต ในจังหวัดเชียงใหม่และใกล้เคียง ร่วมจัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติร่วมฉลองวาระ 60 ปี แห่งการครองราชย์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2549. จาก http://region3.prd.go.th /chiangmai/detail_new.php?id=943.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2543). **แรงงานต่างด้าวในภาคเหนือ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2550. จาก <http://www.Bot.or.th/BotHomepage/databank/RegionEcon/northern/public/Econ/ch 7/42BOX04. HTM>.
- ธันวา สิริเมธี. (2548). **บทเพลงไทใหญ่เหนือเส้นพรมแดน**. *สาละวินโพสต์* 20.
- ธีระ ภักดี. (2528). **สำรวจประเพณีไทใหญ่แม่สอ**. กำแพงเพชร: วิทยาลัยครูกำแพงเพชร.

- 66

- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2547). **ชาติและชาติพันธุ์: ความเป็นไทย/ความเป็นไท**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2547). **ชาติและชาติพันธุ์: ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (2541). “ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในผืนแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้” **ไท TAI**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- _____. (2541). **ถิ่นที่อยู่คนไทในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- _____. (2542). **ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทใหญ่**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สรสวัสดิ์ อ่องสกุล. (2539). **ประวัติศาสตร์ล้านนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- สายชล สัตตยานุรักษ์. (2546). **สมเด็จพระนเรศวรมหาราชราชานุภาพ การสร้างอัตลักษณ์เมืองไทยและชนของชาวสยาม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- _____. (2545). อาจารย์นิธิกับการเปลี่ยนอัตลักษณ์จีนในเมืองไทย. **วารสารกองทุนศรีบูรพา ฉบับวันนักเขียน** : 68-74.
- สำนักข่าว S.H.A.N. (2549). **ชาวไทยใหญ่เชียงใหม่หวั่นถูกตำรวจจับกุมไม่กล้าร่วมงานปีใหม่**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2550. จาก http://www.thaingo.org/board_2/view.php?id=584.
- _____. (2550ก). **ชาวไทยใหญ่ถูกพม่าบังคับใช้แรงงานอพยพเข้าไทยไม่หยุด**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2550. จาก http://www.thaingo.org/board_2/view.php?id=672.
- _____. (2550ข). **ชาวไทยใหญ่บ้านเปียงหลวงเตรียมจัดใหญ่ “งานปอยสาংลอง” รับนักท่องเที่ยว**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2550. จาก http://www.thaingo.org/board_2/view.php?id=739.
- สุเทพ สุนทรภัสช์. (2546). คนเมืองความสำนึกและการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยเหนือในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์. **ศิลปวัฒนธรรม** 25 (1) : 70-89.
- สุภาพร นาคบัลลังก์. (2546). การปรับตัวและการจัดการทางวัฒนธรรมของชุมชนรอบวัดเพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมล้านนา. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรสม กฤษณะจุฑะ. (2546). สิทธิของผู้พลัดถิ่น: ศึกษากรณีชาวไทยใหญ่จากประเทศพม่า(รายงานวิจัยย่อยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เสมอชัย พูลสุวรรณ. (2546). **รัฐฉาน (เมืองไต): พลวัตของ “ชาติพันธุ์” ในบริบทประวัติศาสตร์และสังคมการเมืองร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- องอาจ เดชา. (2549). **รายงานพิเศษ: คำบอกเล่าของชาวไทยใหญ่ ทำไมต้องมาเป็นแรงงานข้ามชาติในไทย?** [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2550. จาก http://www.prachatai.com/05web/th/home/page2.php?mod=mod_ptcms&ContentID=4855&SystemModuleKey=HighlightNews&SystemLanguage=Thai.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2530). กระบวนการสร้างความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคม. **วารสารร่มพญักษ์** 6 (21) : 135-154.
- _____. (2546). **อัตลักษณ์การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.
- อานโตย ไคข่านฟ้า. (2547). คอนเสิร์ตชนเผ่ารวมใจต้านภัยสังคม. **สาละวินโพสต์** 19 : 26-27.
- _____. (2547). จายเจิงหาญ นักร้องดาวรุ่งยอดนิยมของชาวไทยใหญ่. **สาละวินโพสต์** 19 : 22-23.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2539). **สภาพภาพการวิจัยพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไทใหญ่**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุดม วีรพัฒนานนทกุล. (2545). บทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้เชื่อมสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมบริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยกับรัฐฉานของพม่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาควิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Amnesty International. (1998). **MYANMAR 1988 to 1998 Happy 10th anniversary? Ethnic Nationalities**. N.p.
Michael, Aung-Thwin. (1985). **Pagan: The Origins of Modern Burma**. Honolulu: University of Hawaii Press.
Nel Adam Alias. (1998). **Sao Noam Oo: The Tai of The Shan State**. N.p.